

SADRŽAJ

1. Riječ urednika	3
2. Događanja : VII Festival umjetnosti i kulture Gluhih – Salvia	3
3. Zanimljivosti : Povijest rođenja Europskog festivala umjetnosti i kulture Gluhih – Salvia	5
4. Razmišljanja : Europski festival Gluhih glumaca „Salvia“ u Vacu	13
5. Intervju : Gyorgy Mikesy, Lajos Petke i Javier Guisado	16
6. Intervju : Salvatore Falletta, Alexandra, Roland Kuhlein i Edward Chain	18
7. Kolumna : Duhovno putovanje	20
8. Razmišljanja : Moj kazališni osvrt na predstavi Pinokio	22
9. Razmišljanja : Informacije i dezinformacije za gluhe ljude	23
10. Događanja : 27. Rujna 2014 Međunarodni dan Gluhih	26
11. Nove tehnologije : Sonyjeve naočale s titlovima za gluhe	28
12. Zanimljivosti : Kanadski restoran za gluhe	28
13. Zanimljivosti : Prevođenje predstave na znakovnom jeziku	29
14. Događanja : Pinokio na znakovnom jeziku za Pulsku publiku	30
15. Zanimljivosti : Stišavanje gluhih	32
16. Stripoteka : Tintin i prijatelj	38

“Pljesak jedne ruke” - Časopis Udruge “Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN” - izlazi 4 puta godišnje.

Adresa: II apatinski odvojak 9 , 10040 Zagreb

Telefon: 385 91 492 31 09 (SMS)

E-mail: pljesak.jedne.ruke@gmail.com

udruga.dlan.zagreb@gmail.com

Web stranica: www.dlan.crodeafweb.net

Žiro-račun: HR 95 24020061100074154 (Erste Bank)

Matični broj: 1608037

OIB: 51629434968

Odgovorni urednik: Uredništvo Udruge “Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN”

Glavna urednica: Petra Podhorsky

Dizajn i priprema za tisak: Lino Ujčić

Lektura: Ana Užbinec

Tisak: Tiskara Ban

Ovaj časopis je financira sredstvima Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport

Riječ urednika

Dragi čitatelji Pljeska jedne ruke, došli smo i do jesenskog dvobroja, koji nosi zanimljive priloge i izvještaje od ljeta. Ponajprije s Europskog festivala umjetnosti i kulture gluhih – Salvie, koji se održavao u Mađarskoj, u gradiću (kako kaže netko, veličine Samobora) – Vácu.

Imamo čak tri priloga sa Salvie, pa se nadopunjuju povijesni pregled i program Ružice Kežman, izvještaj gde Mirjane Sorko-Nikolić o događajima na sceni, o radnji predstava i Linov prikaz i sudjelovanje sudionika.

Možete pročitati i kolumnu (moju) – Duhovno putovanje – o NEodlasku na Salviu, a moja je misija od NE i NEGACIJA u životu napraviti DA i JESAM. Nema potrebe za tugom i žalovanjem, sve će doći u svoje vrijeme.

Imamo Zlatkov nastavak (i to četvrti) o informacijama i dezin-

formacijama za gluhe. On se tu snalazi kao riba u vodi jer neprestano cirkulira u društvu gluhih i nagluhih.

Molimo i koji putopis od istog gospodina koji se odnosi na prekrasne izlete koje obavlja sa svojom grupicom planinara. Jako nas zanima kuda je išao i koje je visine prevaleo u raznim dijelovima naše lijepe Hrvatske.

Imamo i podulji članak Stišavanje gluhih, o dilemi jednog para koji je dobio gluhu djevojčicu kojoj su ugradili pužnicu - neki otkvačeni rokeri ili metalci, kojima je bio šok što njihovo dijete neće moći slušati „groznu“ muziku. Jako simpatičan članak, koji govori o vrlo bitnoj stvari – hoće li roditelji dopustiti da se njihovo dijete prilagodi kulturi gluhih, što i nije bezazlena stvar, s obzirom na dubinu i važnost iste (jezik, govor, umjetnost, društveni život, poimanje i stav u životu).

Tu moram opet napomenuti nevje-

rojanu sreću, a ispočetka naizgled nesreću, osoba koje su oglušile, ali ipak mogu čuti s aparatićima ili pužnicama, jer mogu na neki način birati svoj stav, kulturu i način na koji će komunicirati.

Neki se na žalost odreknu roditelja koji nisu prihvatili izbor istih i krenu za svojim Plemenom. Srećom, malo je takvih. No nesporedzuma uvijek ima. Meni je pisanje za Pljesak pomoglo da me roditelji čitaju i bolje razumiju nešto što nisam dugo uviđala, da je prekrasno i izazovno biti – gluh.

Nadajmo se Sonyjevim naočalama i priložima iz domaće kinematografije u kojoj smo mi kao stranci - ne poznajemo domaću kinematografiju jer ne možemo sudjelovati u njoj bez titla.

Srdačno do Božića i Nove godine!

Petra

anja- događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja- događanja-do

VIII FESTIVAL UMJETNOSTI I KULTURE GLUHIH – SALVIA

Salvia se ove godine održala u mađarskom gradu Vacu. Svake godine taj zanimljivi festival privlači mnoštvo gluhih ljudi koji se bave glumom, poezijom, scenskim izrazom, plesom i likovnim izražajem. Tjedan dana imali smo prilike družiti se, razmjenjivati iskustva i znanja s područja umjetnosti, pronaći za sebe neki dobar savjet, prijedlog ili ideju.

Na mene su najupečatljiviji dojam ostavile radionice, kroz koje su se

predstavili članovi različitih grupa iz svih predstavljenih zemalja na festivalu (Španjolske, Njemačke, Švedske, Belgije, Latvije, Češke, Slovenije, Estonije, Hong Konga, Mađarske i Hrvatske).

Radionice glume organizirane su za sve – od početnika do profesionalnih glumaca, ali i za pjevače i za plesače. Radionice su se sastojale od niza vježbi – treniranja odnosa prema partneru, postizanja povjerenja, posvećenja partneru,

istraživanjem opipom i dodirima – to su nam pokazali glumci iz Njemačke. Zatim je tu svladavanje prostora te vježba koja pokazuje kako steći opuštenost i udobnost na sceni.

Mozak treba vježbati kako bi se postigla brzina reakcije i snalažljivost.

Kad se krećemo prostorom, slijedimo unutrašnje impulse i slobodu, igramo se i maštamo i tako dolazimo do smisla i sklada. To nam je izvrsno pokazala skupina iz Belgije koja je spontano i maštovito „gradila“ spomenik.

Čehinja predstavlja igru s lopticom

Koliko je važna igra na sceni dočarala nam je skupina iz Španjolske, veselim i bezbrižnim pokretima, kao djeca u igri. Oduševili su me prirodnošću reakcije. Da se na sceni može biti i kreativan i stvarati neke zanimljive rekvizite, brzo i spontano s puno mašte, predočila nam je skupina iz Češke koja je u svom predstavljanju pokazala kako se brzo od malo riže i balona može stvoriti simpatična loptica pogodna za manipuliranje na sceni.

Latvijska nam je skupina izvela narodne plesove, vrlo jednostavno i lijepo, te nas pozvala da se i sami pridružimo sa svojim narodnim plesom i objedinimo sve u jednu cjelinu. Oduševili su nas. Isprva smo bili zatečeni, ali Iva se sjetila nekih jednostavnih koraka plesa iz Manduševca i sve je ispalo super. Baš smo bili ponosni na izvedbu.

Naša je udruga „DLAN“ na radionici predstavila vježbu koncentracije koja je bitna za glumu, kako bi svaki glumac postigao što bržu reakciju i snašao se u datoj situaciji i prostoru. Oduševila nas je reakcija sudionika, odmah su se uključili

Victor i Chavi iz Španjolske

Izlagali su umjetnici iz Mađarske, Poljske, Latvije, a i umjetnici-glumci iz udruge „Dlan“ – MingSheng Pi, Iva Vrbos, Gordana Vuger, Dušan Došenović i Lino Ujčić.

Vidjeli smo jako zanimljive radove nastale raznim tehnikama. Svi posjetitelji su bili oduševljeni, rado su zastajali pored svakog rada i kratko su se raspitivali o nastanku djela.

Lino Ujčić

Udruga DLAN na radionici predstavila vježbu

POVIJEST ROĐENJA EUROPSKOG FESTIVALA UMJETNOSTI I KULTURE GLUHIH - SALVIA

Predsjednik francuskog govornog područja Federacije gluhih osoba Belgije (FFSB), utemeljitelj kazališta "Cie Imagerie" 1990. g., Salvatore Falletta, kazališni glumac, osnovao je SALVIA festival 1997. g. u Bruxellesu (Belgija).

Salvatore Falletta

"Cie Imagerie" kazalište za gluhe osobe, priznato od Francuske zajednice Belgije, bilo je uključeno u suradnju s kazalištem Rideau de Bruxelles od 1993. godine. U povodu sedme godišnjice tog kazališta i 20. obljetnice francuskog govornog područja Federacije gluhih osoba Belgije (FFSB), "Cie Imagerie" podržan od strane kazališta Rideau u Bruxellesu organizirao je I. europski festival umjetnosti i kulture gluhih osoba u Bruxellesu od 3. do 8. studenog 1997.

II. festival se održavao u Moskvi 1999., gdje je Salvatore dobio nominaciju u svoju čast kao osnivač. III. festival bio je u Münchenu 2004., IV. u Helsinkiju 2006., V. u Antwerpenu 2008., VI. u Ljubljani

2010., VII. u Tallinu 2012., a VIII. u Vacu (Mađarska) 2014. Na tim festivalima gluhi umjetnici, glumci, plesači, redatelji,... iz raznih država Europe predstavili su svoje kazališne predstave, pokazali kreativno umjetničko izražavanje, dijelili znanja i ideje te organizirali seminare i radionice.

SALVIA je unija gluhih umjetnika raznih vidova umjetnosti iz Europske unije za produktivnu i konstruktivnu razmjenu iskustava među svim sudionicima festivala, razmjenu kulturnih blaga, ali i za stvaranje prijateljstva i zajedništva, izvođenje i gledanje kazališnih predstava drugih skupina.

VIII. festival umjetnosti i kulture gluhih – SALVIA

Ove se godine festival SALVIA održao u Vacu, u Mađarskoj, u

kulture, na tom su festivalu treći put sudjelovali članovi Udruge «Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura gluhih – DLAN», umjetnici Angel Naumovski, Lino Ujčić, Ming Sheng Pi, Iva Vrbos, Dražen Maleković i posjetitelji Mirjana Nikolić, Ružica Kežman, Gordana Vuger i Vlado Makaj.

Osim naših umjetnika sudjelovali su i sudionici iz 11 europskih država: Belgije, Češke, Estonije, Italije, Mađarske, Njemačke, Latvije, Slovačke, Slovenije, Španjolske, Švedske, kao i gosti umjetnici iz Hong Konga. Svi su predstavili široki spektar bogate kazališne manifestacije koja je održana u poslijepodnevnom i večernjim satima. U prijedepodnevnom satima glumci su se opredijelili na rad u radionicama na teme glume, plesa i poezije.

kazalištu «Theatre Hall », 21.-26. srpnja 2014. Zahvaljujući financiranju našeg Ministarstva

Glumci, režiseri kao i slikari te fotografi izlagali su umjetnička djela u foajeu kazališta, uz vodstvo umjetničkog organizatora Lakija Zsolta.

21. 07. 2014., ponedjeljak

U programu je prije početka festivala bio organiziran, u prije-podnevnim satima, obilazak parlamenta u Budimpešti uz vodstvo gluhog zastupnika Gergelyja Tapolczaija. Nažalost, mi kao članovi Udruge «DLAN» nismo mogli tome prisustvovati zbog prometnog kolapsa u Vacu i Budimpešti.

Prije ceremonije festivala pri ulasku u kazalište u Vacu slijedilo je međusobno upoznavanje, neformalno druženje gluhih umjetnika različitih vidova umjetnosti i posjetitelja. Festival je počeo bogatim programom kazališnih predstava kao i zanimljivom točkom kojom je gluha umjetnica predstavila pozdrave europskih država, svaku na svom jeziku. Petodnevni program festivala na pozornici predstavili su gluhi na mađarskom i internacionalnom znakovnom jeziku.

Ceremoniju festivala su otvorili gluhi domaćini organizatori: György Mikesy, direktor škole za gluhe i Lajos Tibor Petke, član SINOSZ (Federacije gluhih). Gradonačelnik Attila Fördös je svim sudionicima i uzvanicima zaželio dobrodošlicu.

Gluhe umjetnice Mađarske (zrele žene) u pratnji voditeljice su izvrsno izvele ples flamenco, pokazale spretnu vještinu u izvođenju pokreta španjolskog plesa, zahvaljujući osjećaju ritma i vibracije.

Voditeljica u plesu prenijela je ljepotu, strast, slobodu, radost i ženstvenost. Taj je ples spoj osjećaja, impresija i misli. Pokazale su da privlačnost prema glazbi i plesu postoji unutar svake osobe i da to u potpunosti može izvesti gluha žena, bez obzira na gluhoću.

Na kraju su osobe oštećena sluha i s teškoćama u razvoju dirljivo izvele točku pokazavši poeziju na znakovnom jeziku uz melodičnu muziku. Salvatore Falleta i družina iz Belgije te glumci iz Mađarske izveli su izvrstan ironičan skeč «Hairdresser» - priču o gluhom frizeru kod kojega dolaze čujuća osoba, gluha osoba i osoba s umjetnom pužnicom, koji progovara o načinima komunikacije.

Pozdravni govori organizatora festivala:

1. György Mikesy, direktor Instituta «András Cházár» - Vaci Lajos Petke, član odbora SINOSZ - Vac

«Dobrodošli na VIII. festival SALVIA – festival umjetnosti i kulture gluhih osoba koje dolaze iz europskih zemalja, iz Hong Konga i iz naše zemlje. U naše ime, ime djelatnika, volontera i u ime članova SINOSZ organizacije činimo sve od sebe da festival u Vacu bude nezaboravan. Smještaj i hrana osigurani su u Institutu «András Cházár Vac» (školi za gluhe), starom 212 godina.

Posebne pozdrave šaljem osnivaču festivala SALVIA Salvatore Falletti, koji nam je pomagao organizirati ovogodišnji festival. Hvala na povjerenju. Prije dvije godine festival se održao u Tallinnu, u Estoniji. Salvatore je postavio pitanje u kojoj će zemlji biti sljedeći festival. Naš organizacijski odbor je u Tallinnu predložio da to bude Mađarska. Petkéné Baksza Aranka, kao organizatorica, dala je prijedlog da se festival održi u Vacu, i prijedlog je bio prihvaćen.

Zahvaljujući gradonačelniku grada (Fördös Attila), zaposlenicima, djelatnicima Centra za kulturu, školi za gluhe «Andrew Cházár» EGYMI, volonterima, članovima SINOSZ - ostvaren je Festival europske, međunarodne i nacionalne umjetnosti i kulture gluhih SALVIA. Želimo svima vama da doživite atmosferu festivala.»

2. Attila Fördös - pozdrav gradonačelnika

«S toplim poštovanjem želim dobrodošlicu svim gostima u naš grad Vac, u srce Dunava, na VIII. europski festival umjetnosti i kulture gluhih - SALVIA! Mi smo ponosni što je Vac međunarodni festival, ali sastavni dio gradske politike koja će osigurati da se gluhi ljudi mogu osjećati kao kod kuće.

Svi znate jedni druge, izbliza možete vidjeti kulturu gluhih, tako je i naš život dio grada! Ispred prozora mog ureda u vijećnici, s druge strane trga, nekadašnji je biskupski dvor - prva mađarska odgojno-obrazovna ustanova, osnovana pod imenom Siket's Némák Kraljevski institut, danas poznat kao Andrew Cházár. Jedinstveni specijalno-obrazovni institut, koledž i dječji dom, gdje će biti smješteni gluhi umjetnici: glumci, slikari, fotografi

Organizator Lajos Petke

i drugi posjetitelji.

Svaki dan vidim gluha djecu, učenike i odrasle gluhe koji dolaze u taj Institut. Važno je da gluhi postanu obrazovani ljudi i da se iskažu i kao umjetnici u raznim vidovima umjetnosti. Nije slučajno da grad kao i Mađarska kulturni centar održava taj festival. Hvala gluhim prijateljima, organizatorima (György Mikesy i Lajos Petke) koji će s puno rada ostvariti festival. Želim svim gostima da uživaju u festivalu i da ugodno borave u našem gradu, da upoznaju povijest i ljepote grada, a zauzvrat ćete nam pokazati kulturu i umjetnost koje očekujemo s velikim interesom.»

3. dr. sc. Kosa Ádám, predsjednik Nacionalne udruge gluhih i nagluhih, zastupnik u EU parlamentu

Kosa Ádám

«Srdačno vas pozdravljam u ime Nacionalnog saveza gluhih i nagluhih kao i u ime SALVIA međunarodnog festivala. Kao što znate, zbog prihvatanja znakovnog jezika Mađarska je u prvim redovima u Europi; jedna je od četiri zemlje u kojima je pravo prepoznavanje i uporaba znakovnog jezika u Ustavu, a u isto vrijeme, jamčimo korištenje znakovnog jezika i Temelnog zakona. Posebno smo ponosni što mađarski Ustav poznaje znakovni jezik kao dio mađarske kulture.

Kazalište u Vacu

Nacionalna udruga gluhih i nagluhih dugo se borila za to priznavanje. Još uvijek se smatra da je mađarski znakovni jezik i kultura gluhih povezana s javnom svijesti društvene okoline. SALVIA je izvrsna prilika za međunarodni festival. Posebna je čast da je Nacionalni savez gluhih i nagluhih izabrao Mađarsku za domaćina festivala SALVIA. Stvarno se nadam da će međunarodni sudionici biti zadovoljni gostoprimstvom, zajednicom gluhih u Mađarskoj i da će biti oduševljeni prekrasnim krajolicima i gradom. Također se nadam da i sudjeluju u izvrsnoj produkciji mađarske kazališne skupine. Volio bih da svi uživaju u

Mađarskoj, u međunarodnom festivalu SALVIA.»

22.07.2014., utorak

1. Kazališna družina «VOIR LES SIGNES» iz Belgije izvela je svoju poučnu predstavu «Then and now» sa zanimljivom pričom o sudionicima koji razgovaraju u kafiću, o životnim normama s kojima se susrećemo, o vremenskoj razlici u prošlosti i sadašnjosti. Naslov te predstave «Nekad i sada» dovoljno govori kako su se vremena

promijenila.

2. Predstava «Marry me, Gipsy boy» latvijske grupe «RITAUS-MA» impresionirala nas je plesom, glazbom i bogatom kostimografijom.

Kreativna skupina od četvero gluhih glumaca i četvero gluhih plesača izvrsno je izvela ljubavnu priču, pokrete tijela u zajedničkom ritmu plesa uz glazbu i «pjevanje» na znakovnom jeziku. Ritam...ritam...leprša okolo izvučen iz

utrobe svih nas gledatelja koji smo bili začarani predstavom.

3. Naša družina «DLAN» predstavila je interesantnu i bombastičnu predstavu «Pinokio». Kreativni glumci te družine su se zaista potrudili da predstava bude energična, dinamična i modernija od klasične priče. Predstava je duhovita i edukativna, poučna priča koja je znana djeci i odraslima širom svijeta.

Sekvence glume, plesa, pokreta tijela i mimike su beskraino oduševile sve gledatelje zahvaljujući uigranim glumcima (Ming kao Pinokio, Lino kao brižni Pinokijev otac, Angel kao zločesti friend i Iva kao dobra vila).

Posebnu draž ovoj predstavi daje snažna muzika koju je izvrsno izvodio naš bubnjar Dražen prateći ritam s pokretima tijela glumaca. Zvučni efekti, muzika, rasvjeta i izvođači predstave kao nesumnjivo sjajan i inspirativan izbor, u kombinaciji energije i šarma upotpunili su cijelu priču u jedan vrlo zgodan efekt.

4. «Los tres de Amor» predstava kazališne družine «OSORD» iz Španjolske nasmijala je sve nas gledatelje skečevima u kojima smo uživali, kao i u glumcima koji su na neopisiv način izražavali osjećaje, emocije, patnju u ljubavi.

5. Talijanska družina «I CORRAL-LAI» izvela je predstavu «Made in Italy» s pričom o lagodnom životu mafijaša koji su sudjelovali u krađi novca. Zanimljiva scena na sudu, neočekivan i ironičan obrat na kraju predstave.

23.07.2014., srijeda

6. Predstava «Hulla Hop» kazališne grupe «ERGO SUM» iz Mađarske bila je prikazana na dramatično napet način. Grupa od 11 glumaca dobro je improvizirala dramsku predstavu kao krimić-priču (ubojstvo) uz snažno dramatične pokrete lica (mimika) i pokrete tijela kroz komunikaciju znakovnim jezikom.

7. Kazališna grupa «GOTT» iz Švedske izvela je predstavu «007 With the right to sign» na neobičan način, zahvaljujući dobroj glumi izvođača, scenografiji (muzej - krađa umjetničkih slika) i efektu (infracrvene zrake kao alarm).

Članovi Udruge DLAN sa glumcima iz Hong Konga

8. Glumci Slovenije su predstavili veselu plesno-razigranu predstavu «Charlie». Priča kao u vrijeme nijemog filma, humor umjetnika kao Charlie Chaplina koji se oslanja na akciju, mimiku, pokrete, gegove koje razumiju ljudi cijelog svijeta, postavljene u situacije u kojima se nalaze «obični ljudi». Simpatična skupina žena u originalnim kostimima dobro je izvela ples iz vremena 1930. g.

9. Predstava «The time bombe is

ticking» kazališne družine «THOW AND SHOW MUNCHEN» iz Njemačke je izvrsno i profesionalno prikazana, zahvaljujući scenografiji, svjetlosnim efektima i profesionalnim glumcima. Ti glumci su izražavali kroz razne nabijene emocije kreativno-umjetnički katastrofu svijeta, uništavanje prirode zbog raznih otpadaka...

I sam naslov predstave dovoljno govori - vrijeme bombe otkucava. «THOW & SHOW» je prvo kazalište u Njemačkoj, osnovano 1979. g., koje se usudilo pokazati drame na pozornici na materinskom jeziku – njemačkom znakovnom jeziku (DSG) koji je punopravni jezik, u kojem se emocije

i informacije mogu prikazati jednako kao i na govornom jeziku. U to je vrijeme trajala tiha revolucija Gluhih u Njemačkoj, njihova borba za priznavanje znakovnog jezika. Skupina gluhih «THOW & SHOW» vrlo je važan dio kulture Gluhih u Njemačkoj.

24.07.2014., četvrtak

10. Kao gost na festivalu kazališna grupa «THEATRE OF THE SILENCE» iz Hong Konga odvela

nas je u čudesan svijet stvaranja svijeta predstavom «Creation». Ta predstava je osebujno prekrasna zahvaljujući scenografiji, kostimografiji i nadasve kreativnim glumcima-plesačima. Vremenski slijed je izvrsno protekao jedan za drugim u nizu. Na tim umjetnicima se osjećala predanost – i duša i tijelo kao spoj energičnog zajedništva uživali su u pokretima.

Grupa od šest osoba je bez riječi privukla kroz vizualnu komunikaciju pokretima lica, tijela i rukama (obučeni u crnome, bijele rukavice) i odgovarajuću pozadinu na pozornici (prigušeni reflektori), dajući vizualni ton pripovijedanja i vizualnu poeziju. Uspješno je dostigla vizualni narodni jezik i ulazak u svijet mašte bez riječi.

Izvršni su oponašatelji životinja. Scene kao stvaranje čovjeka od pračovjeka, biblijski motiv Adama i Eve oduzimaju dah... Svi smo beskrajno uživali u vizualnom doživljaju te predstave.

11. Predstava «19:20» kazališne grupe «JAM» iz Estonije je prikazana u obliku krimića (trovanje hrane). Glumci su kroz pokrete lica, ruku i tijela zorno iskazivali duševna stanja lika, odnose prema drugom liku.

Grupa iz Estonije

12. Dvije šarmantne mlade gluhe umjetnice kazališta «YOU AND ME» iz Češke su izvele zabavnu sportsku predstavu pod temom «Sport Connect People». Oduševile su gledatelje svojim akrobatskim igrama, igrama bacanja s lopticama, motivirajući publiku na zajedničko izvođenje pokreta.

Grupa iz Španjolske

13. Umjetnik Javier Guisado, poznatiji kao Chavi, koji nastupa sam u svom «THE SHOW OF CHAVI» predstavio je svoju predstavu «The notty professzor». Pravi šoumen koji je nas sve gledatelje nasmijao do suza svojim skečevima. Duhovit nastup, izvrstan imitator i beskrajni smisao za šarmiranje publike i igre s javnošću.

Nakon odgledanih predstava svakog su dana svi umjetnici iznijeli dobre i loše kritike, pohvale, prijedloge, ideje koje su prihvaćene za daljnji rad.

25.07.2014., petak

14. Kazališna grupa «DALLO» iz Slovačke nije nastupala.

Nakon četverodnevnog rada u radionicama gdje su svi umjetnici kroz druženja razmjenjivali iskustva i ideje, na kraju su trebali pokazati što su naučili i što će ponijeti sa sobom. Prije samog zatvaranja festivala, svi umjetnici su uspješno i veselo izveli zajednički performans uz muziku našeg bubnjara Dražena Malekovića koji je bio izvrsna pratnja u zajedničkom ritmu pokreta svih izvođača odnosno sudionika festivala.

Organizatori festivala su zahvalili na uspješno održanim predstavama i podijelili su potvrde svim sudionicima. Predsjednik Salvatore Falletta je dobio drvenu skulpturu kao simbol festivala SALVIA. Nakon dogovora s predsjednikom ENS-a (Enter Nazionale Sordi – Nacionalni odbor za gluhe) Pietrom Lombardom iz Italije, odlučeno je da će sljedeći festival biti u Trapani, na Siciliji 2016. godine.

Na kraju festivala bila je prikazana predstava «Maffia» kazališne grupe «VOIR LES SIGNES» iz Belgije, s provokativnom pričom o životu prostitutki među mafijašima.

Festival je završio nezaboravnom gala večerom u školi za gluhe uz bogat program muzike, mađioničarske igre, tombole i uz bezbrojna vesela druženja sa svim sudionicima festivala.

Razgledavanje grada Vac

Osim rada u radionicama i gledanja predstava svi umjetnici i posjetitelji imali su prilike ići u

razgledavanje grada Vac u kojem su uživali kroz šetnju i vožnju vlakom. Vac kao gradić s oko 35 000 stanovnika nalazi se 35 km sjeverno od Budimpešte na istočnoj obali rijeke Dunav. Smješten je u podnožju planine Naszály u podnožju Karpata.

Vožnja vlakom u Vacu

Vac je trgovački i upravni centar, kao i omiljeno ljetovalište za građane Budimpešte, atraktivno i dinamično turističko mjesto u kojem se odvija aktivan društveni život, s puno parkova i bujne vegetacije.

Grad je poznat po svojem trijumfalnom luku iz 18. stoljeća (Slavoluk pobjede), po prekrasnom centru, glavnom trgu iz vremena baroka, kao i po katedrali. Katedrala, građena 1761.-1777., nastala je po uzoru na baziliku sv. Petra u Rimu. Zgrade u starom dijelu grada ukrašene su kipovima i ornamentima kao upečatljivim izvornim dokazima iz vremena carice Marije Terezije.

Na glavnom trgu vrijedne su spomena povijesne znamenitosti poput srednjovjekovne crkve sv. Mihovila, arheološke iskopine kao izložbenog muzejskog prostora, raznih spomenika, Gradske vijećnice, fontane, Nacionalnog instituta za gluhojume u kojem su svi umjetnici i posjetitelji imali smještaj.

Povijesna građevina - Nacionalni institut za gluhojume - sastoji se od dvije male kuće iz srednjeg vijeka. One su funkcionirale kao biskupske palače nakon što su Turci bili protjerani. U palači su 1764. g. bili smješteni Marija Terezija i njezina obitelj.

Nakon toga se u te palače preselio biskup Migazzi, a kasnije je djelovao kao samostan i vojni poligon. 1802. g. Uredbom inicijative kralja Franje I., Kraljevski institut za gluhojume osnovao je András Cházár kao prvi nacionalni institut za gluhojume, tj. školu za gluhe.

26.07.2014., subota

U jutarnjim satima krenuli smo prema Budimpešti. Zahvaljujući iscrpnom vođenju drage Zsuzsanne iz Budimpešte, razgledavali smo grad - «kraljicu Dunava». Glavni grad Mađarske je i glavni politički, industrijski, trgovački i prometni centar zemlje. Ima preko 1,7 milijuna stanovnika, što je manje od vrhunca dostignutog sredinom 1980-ih kada je imao 2,07 milijuna.

Budimpešta je postala jedinstveni grad 1873. godine spajanjem Budima i Starog Budima na desnoj obali Dunava s Peštom na lijevoj (istočnoj) obali. Grad je bilo drugo središte Austro-Ugarske Monarhije koja se raspala 1918. godine.

Kao jedan od najljepših gradova Europe ima mnoge znamenitosti, koje smo i posjetili. Neke od njih - Budimski dvorac, parlament, crkva sv. Matijaša, Ribarska tvrđava, Lančani most – upisane su na UNESCO-ov popis mjesta svjetske baštine u Europi.

slika lijevo: András Cházár

Parlament

Zgrada Mađarskog parlamenta (Országház) zasigurno je najpoznatiji simbol Budimpešte. To golemo zdanje je treći po veličini parlament u svijetu i drugi u Europi, odmah iza onog u Bukureštu. Otvoren je 1896., a simbolički označuje tisućljetnu obljetnicu dolaska Mađara na to područje. Broj 96 tamo se pojavljuje još jednom - točno toliko u metrima iznosi visina velebnog parlamenta!

Iako je otvaranje «obavljeno» još 1896., zgrada je dovršena osam godina kasnije, 20 godina nakon početka radova. Nakon nekog vremena uvidjelo se da je pri izgradnji učinjen propust - izabrana je kriva vrsta kamena, koja se pokazala neotpornom na atmosferske pojave. Moralo se pristupiti rekonstrukciji, a s obzirom na veličinu grandioznog zdanja, ona je stalno u tijeku, pa tako i danas.

Parlament se pruža 268 metara u duljinu i 123 u širinu, gradilo ga je preko tisuću radnika, ima 691 soba, a u njega je ugrađeno 40 kilograma 22-23 karatnog zlata! Smješten je na Kossuth Lajos tér, a do njega se može doći podzemnom željeznicom s izlaskom na isto

imenoj postaji (Kossuth Lajos tér) ili tramvajem broj 2 (kojim smo se mi vozili). U parlamentu radi gluhi zastupnik Gergely Tapolczai, gluhi pravnik iz Mađarske.

Gergely Tapolczai

Crkva sv. Matijaša

Pravi naziv ove crkve jest crkva Naše Gospe, ali se često koristi naziv crkva sv. Matijaša, koji je dobila u 15. stoljeću po kralju Matijašu, zaslužnom za njezinu tadašnju obnovu. Kralj je na tom mjestu održao oba svoja vjenčanja, što je

Budimpeštu, sastoji se od sedam tornjeva, a radovi su završeni 1902. godine. Svaki toranj predstavlja po jedno mađarsko pleme, koje se doselilo u Mađarsku krajem 9. stoljeća i koja su, zapravo, stvorila mađarski narod.

Ovo zanimljivo ime potječe od riblje tržnice koja se na tom području nalazila još tijekom srednjeg vijeka, a čak se cijelo okolno područje zvalo «Ribarski grad». Sama građevina djeluje pomalo bajkovito, nestvarno i zaigrano, ali se odlično uklapa u okolinu i čini skladnu cjelinu s crkvom sv. Matijaša.

Iako u imenu sadrži riječ tvrđava, nikad se nije koristila u obrambene svrhe, nego je građena isključivo kao mjesto za uživanje i pružanje odličnog pogleda na grad. Ispred spomenika Stjepana I., koji je odmah uz tvrđavu, kao maskota se nalazi mađarski vojnik s velikim živim sokolom. Poslije obilaska te tvrđave spuštali smo se pješice stepenicama razgledavajući zanimljivu uspinjaču Budavari siklo do Lančanog mosta.

Lančani most

Lančani most (Széchenyi lánchíd) jedan je od najprepoznatljivijih budimpeštanskih simbola, a ujedno i prvi stalni most između Budima i Pešte. Naime, ta dva dijela današnjeg glavnog mađarskog grada stoljećima su bila povezana samo pontonskim mostom. Priča o nastanku ideje za gradnju Lančanog mosta pomalo je neobična. Začetnik ideje, a kasnije će se pokazati i onaj koji ju je proveo u djelo, grof István Széchenyi, saznao je da mu je otac umro u Beču.

dovelo do male tradicije da se tamo održavaju kraljevska vjenčanja i krunjenja.

Budimska tvrđava - Ribarska tvrđava

Mjesto s najljepšim pogledom na

Članovi Udruge DLAN ispred Lančanog mosta u Budimpešti

S obzirom na to da se to dogodilo u prosincu, zima je bila jaka i most je bio zatvoren. To je oduljilo

polazak za čitavih tjedan dana i grof je obećao sagraditi stalni most, bez obzira na cijenu.

Radovi su krenuli 22 godine kasnije, 1842., a potrajali su sedam godina. Most je na neki način potaknuo ujedinjenje Budima i Pešte, do kojeg je konačno došlo 1873. godine. Ujedno je bio i simbol

jačanja grada, njegova rasta, kako u veličini, tako i moći. Budimpešta je ušla u svoje drugo zlatno doba - doba kulturnog, ekonomskog i intelektualnog procvata. Poslije razgledavanja velebnog grada, puni utisaka i lijepih dojmova o festivalu, vratili smo se u naš lijep dom Zagreb.

Oboružani smo s brojnim kontaktima za suradnju sa sudionicima festivala i s nadom da se za dvije godine vidimo na IX. festivalu na Siciliji.

Ružica Kežman, prof. def.

EUROPSKI FESTIVAL GLUHIH GLUMACA „SALVIA“ U VACU (MAĐARSKA) 21.7. – 26.7. 2014.

Bio je to impresivan festival gluhih glumaca iz 14 zemalja Europe i jedne gostujuće grupe iz Hong Konga. Smjestili su nas u impozantnoj zgradi tipično mađarske arhitekture, u centru malenog grada poput Samobora. Bezbroj različitih znakovnih jezika i srdačnost domaćina stvorili su veselu i opuštajuću atmosferu.

Predstave su održavane u jednom njihovom kazalištu suvremene arhitekture „Madach Imre Muvelodesi Kozpont“. Gledala sam svih 14 predstava, ali dojam na mene ostavilo je 7-8 njih. Ipak, sve su imale svoju originalnu glumačku izvedbu. Mađarska se predstavila krimić-pričom „Hulla hopp“.

Desetak glumaca tajnovitih i tihih pokreta, s pozornicom u polumraku, mimikom lica dočaravala je uzbuđljivu i napetu situaciju. Scena iščekivanja ubojstva odlično je izvedena. Mirni i gipki pokreti tijela u tamnoj poza

dini. Odjednom snažan skok i jak udarac na kraju. Režiju je izveo Juhaszne Szekely Hajnika.

Hrvatska je nastupila s pričom „Pinokio“ u modernoj kazališnoj verziji, prikazujući Pinokija kao robota. Imaginativno rješenje nacranih zupčanika na hulahopkama navučenim na noge koje otac (glumac Lino Ujčić) tobože stalno navija, oduševila je publiku. Glumac Mingsheng Pi karakterističnim pokretima robota odlično ga je odglumio. Naš izvrstan gluhi bubnjar Dražen Maleković izveo je scenske točke u pratećem ritmu. Režija Line Ujčića Matesse izvrsno je izvedena, izazvala je salve smijeha i veliki aplauz. Šteta je jedino što iz tehničkih razloga i uvjeta kazališta nisu mogli postaviti scenografiju na panou, kao što su izveli u zagrebačkom Kulturnom centru Trešnjevka.

Češka je izvela scenski nastup – dvije djevojke s loptama i akrobacijama na temu „Sport spaja lju

de“. Duhovito i spretno izvedeno. Izvedbu režira Veronika Mikulova.

Vera Lištvanova i Veronika Mikulova
iz Češke

Španjolska - Glumac Chavi jedan je od najpoznatijih i najomiljenijih gluhih glumaca. Interesantna pojava. Imao je svoj šou u mnogim gradovima Europe. Izveo je mali performans na temu Profesor NOTTY. Njegov govor tijela – gipki i brzi pokreti s mimikom lica koja izražava dubinu misli zamišljenog profesora - nenadmašan je.

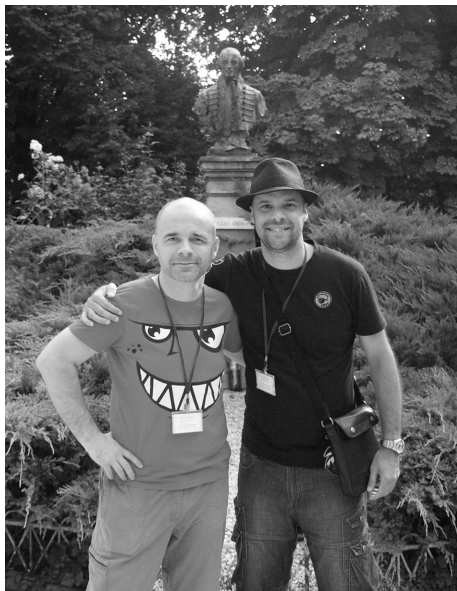

Predstava „OSORD“ iz Španjolske

Glumačka ekipa iz Mađarske

Taj scenski prikaz, posve nov i teatarski suvremen, pokazao je umjetničku i glumačku snagu Chavija. Naš glumac Lino Ujčić i Chavi veliki su prijatelji i često surađuju. Svoje izvedbe i režiju izvodi sam.

Chavi i Lino

Njemačka grupa THOW & SHOW koju predvodi akademski slikar i glumac Roland Kuhlnein (režiser i kostimograf) osnovana je 1979. Izvela je scensku izvedbu „Bomba otkucava“. Priča je o planetu

Zemlji. Scenografija je prikazana s filmom na projektoru – planet – Zemlja. Slike se polako izmjenjuju, a glumci u bijelim zaštitničkim odijelima vrlo minuciozno i iscrpno prate zbivanja uz film na projektoru, koji prikazuje borbu ljudi protiv onečišćenja, radioaktivnosti, otpor naftnoj industriji.

Prateći film oni se kreću kretanjama istraživača, mimičnih, zabrinjavajućih, očajnih i upozoravajućih lica.

Odjednom – BLJESAK - uništen je planet Zemlja. Taj me se scenski prikaz uništenja Zemlje jako dojmio. Predstava je izvedena intelektualno uz odličnu sinkronizaciju filma, pokreta, ritma i mimike lica, dočaravajući bljeskom uništenje Zemlje zbog sebičnosti i indolentnosti ljudi. Ostvarila je visok umjetnički doseg. Odlična režija Rolanda Kuhlneina. Ta bi se predstava mogla izvesti i u našem HNK-u.

Latvija – grupa RITAUSMA (što znači svjetlost) nastupila je

Plesačica iz Latvije

prekrasnih boja. Očaravajuća scenografija i kostimografija. Odlična režija Rane Kalpine – Geide.

Slovenija se predstavila s predstavom „Čarli“, poznatom klasičnom filmskom pričom. Oduvijek je bila bliska nama gluhima s puno vizualnih i jasnih slika, bez suvišnog verbalizma. Režiserka Lada Lištvanova tu je priču bez patosa prilagodila nama, značnim i brzim pokretima, mimikom lica i znakovnim jezikom.

Njemačka grupa THOW & SHOW

Hong Kong - gostujuća grupa s predstavom „Alkotas“ (Creation). Pokazali su se kao impozantna grupa, velike imaginacije i umjetničkog vrhunca. Pokreti šest glumaca u crnim pripijenim trikoima i bijelim rukavicama bili su fascinantni - šest vrlo savitljivih tijela i bijelih ruku, koje govore o stvaranju života na Zemlji. Govore o postanku i razvoju čovječanstva uz prikaz egipatske civilizacije, Rima, Europe pa sve do ratova, atomske bombe i na kraju s ponovnim stvaranjem života.

Najupečatljiviji je bio njihov govor ruke s prikazom podmorškog života, ribe, pa biljaka, stvaranja Adama i Eve, civili

Performeri sa završnog nastupa

zacije i ratova uz vrlo elegantne pokrete tijela. Ruke koje nevjerojatno imaginativno i jasno pričaju o postanku čovječanstva uz izrazitu mimiku lica i ples.

Grupa iz Hong Konga

Očaravajuće ruke govorile su sve. Sve su nas digli na noge i doživjeli su ogroman spontani aplauz. Podsjećali su me pomalo na svjetski poznatog (danas pokojnog) francuskog pantomimičara Marcela Marceaua, koji nije bio gluh. Imao je svoju privatnu školu pantomime u Parizu. Šteta je da nema sljedbenika među francuskim gluhim glumcima, koji ovog puta nisu

REZIME

Raduje me što mogu reći da se na ovom festivalu osjetio napredak kulture Gluhih, uz značajna teatarska i glumačka ostvarenja. Pojedine su izvedbe zaista bile fascinatne, esencijalno naglašavajući formu i sadržaj. Konačno su nam razvojem tehnologije dostupne informacije na području znanosti i

umjetnosti, što obogaćuje našu svijest i produhovljuje nam život. Mora se priznati da su glumci i režiseri uložili energiju da bi predstave dobile teatarski, glumački i umjetnički naboj. Prstovna abeceda, koja nema elemente umjetničke forme, nije bila naglašeno prisutna. To je dobro zbog udaljenosti gledatelja od pozornice, vidi se samo stisnuta šaka.

Znakovni jezik, umjetnički oblikovan i elegantan, bio je vrlo dojmljiv. Pred zatvaranjem festivala na pozornici su se pojavili glumci iz svih 14 zemalja, svaki sa svojom skraćenom izvedbom, a naš bubnjar Dražen Maleković pratio ih je u temperamentnom, brzom i uzbudljivom ritmu, izazivajući oduševljenje publike.

*Mirjana Sorko-Nikolić,
likovni pedagog*

INTERVJU: GYORGY MIKESY I LAJOS PETKE(organizatori VIII. festivala umjetnosti i kulture Gluhih-SALVIA) I JAVIER GUIADO (španjolski umjetnik)

1. György Mikešy, direktor Instituta «András Cházár» - Vac

Predstavljanje

Ja sam György Mikešy (na znakovnom jeziku njegov znak za ime kao «brada» jer ima bradu). Radim kao direktor Instituta «András Cházár», škole za gluhe. Taj institut je postojao da se, da upoznaju povijest i ljepote grada. Ja sam sretan da su međunarodni sudionici zadovoljni gostoprimstvom i smještajem u našem Institutu, zajednicom gluhih u Mađarskoj. Presretan sam što je SALVIA izvršna prilika za međunarodni festival.

Što mislite o predstavama kao i o našoj predstavi « Pinocchio »?

Sve predstave su interesantne, svi glumci i plesači su umjetnici, pokazali su svoju kulturu i umjetnost. Oduševljen sam vašom predstavom. Poznata klasična priča svima, koju vole djeca, a i odrasli.

Uživao sam u vašoj predstavi. Ming kao Pinokio bio je savršen, ima dobre pokrete, zanimljiv je. Lino kao Pinokijev otac izvrstan, dobro glumi brižnog. Dražen kao bubnjar je izvanredan, bez riječi sam. Bez grešaka prati ritam udaranjem u bubnjeve s pokretima tijela glumaca. Angel kao zločesti frend je jako dobar glumac. Predstava je više, nego odlična i čestitam umjetnicima.

Što radite u Institutu kao direktor? Kako su reagirali čujuć, i

tj. kako su prihvatili što ste direktor Instituta?

U početku je bilo prigovora kako ću to raditi jer sam gluha osoba. Ja sam se borio, borio...da sam sposoban kao i čujuća osoba osim što ne čujem. Na kraju sam se izborio i uspješno obavljam tu dužnost.

ju prve mađarske institucije za gluhočimje od 1799. godine. Bio je činovnik, odvjetnik, defektolog, osnivač knjižnice. Kraljevski institut za gluhočimje osnovao je 1802. kao prvi nacionalni institut za gluhočimje.

Imao je cilj: «Veliki blagoslov za

György Mikešy i Ružica Kežman

Čestitam vam.

Ukratko recite o školi za gluhe.

U školi ima 80 gluhih učenika. Osim oštećenja sluha ima i učenika s drugim teškoćama u razvoju. U Institutu imamo osnovnu i srednju školu, kao i dom.

U Institutu rade edukacijski rehabilitatori, logopedi, predmetni profesori. U prekrasnom školskom vrtu je bista osnivača Instituta Cházár Andrew. Institut je star 212 godina. Povijest Instituta: Cházár Andrew (1745.-1816.) je bio prvi koji je radio na stvaran-

gluhonijeme je učenje i obrazovanje!»

Zahvaljujemo se i želimo Vam puno uspjeha u Vašem daljnjem radu u Institutu. Nadamo se da ćemo biti u kontaktu.

2. Lajos Petke, član odbora SINOSZ - Vac

Predstavljanje

Ja sam Lajos Petke (na znakovnom jeziku njegov znak za ime kao «porez» na hrvatskom znakovnom jeziku). Radim kao član u Od

Lajos Petke i Ružica Kežman

boru Nacionalne udruge
gluhih i nagluhих (SINOSZ)
i kao organizator festivala.

Mišljenje o festivalu

Ja sam sretan što su svi umjetnici iz država Europe došli na ovaj međunarodni festival «SALVIA». Sudjeluje 11 europskih država sa Mađarskom, pozvali smo kazališnu grupu iz Hong Konga. Nacionalni savez gluhih i nagluhих kao organizacija izabrao je Mađarsku kao domaćin za festival SALVIA, jako sam ponosan. Sretan sam što se na takvom festivalu svi umjetnici druže, razmjenjuju iskustva kroz predstave, radionice.

Što mislite o predstavama kao i o našoj predstavi « Pinocchio »?

Svi uživamo u kazališnim predstavama, glumcima, plesačima... Nemam riječi, koja predstava je dobra, teško je reći... sve su jako dobro prikazane, svaka na svoj način... Vaša predstava « Pinocchio » je za pohvalu. Uživao sam u snažnoj glazbi, scenografiji, tehničkoj izvedbi rasvjete – kad se dva kabla spoje, gašenje svjetla reflektora... Izvrsni pokreti lica i tijela Pinokia, njegovog oca, frenda uz

pratnju bubnjara koji izvršno prati ritam udaranjem u bubnjeve. U sebi još osjećam ritam vibracije, zvučni efekti bez riječi. Čestitam!

Vrlo mnogo hvala na Vašem trudu i angažmanu oko Vaše organizacije. Svi smo sretni! I nadalje ćemo biti u kontaktu.

3. Javier Guisado, poznatiji kao Chavi – glumac, pantomimičar

Predstavljanje

Ja sam Javier Guisado, poznatiji kao Chavi. Radim kao voditelj rekreacijskih aktivnosti u školi, kao stručnjak za španjolski znakovni jezik. Bavim se glumom, pantomimom, nastupam sam u svom showu «THE SHOW OF CHAVI».

Što mislite o predstavama kao i o našoj predstavi « Pinocchio »?

Nemam riječi za predstave koje su dobro improvizirane, svi umjetnici su super. Nakon vaše predstave, imao sam točku u kazališnoj družini «OSORD» iz Španjolske. Zato sam stajao u prostoru na pozornici, iza zastora i letimično sam pratio vašu predstavu s ushićenjem. Vaš bubnjar je izvršno udarao bubnjeve, pratio ritam uz mimiku lica i pokrete tijela glumaca. Ima dobar ritam. Ming kao Pinokio, Lino kao otac, Angel kao frend su izvršni umjetnici. Čestitam svima koji ste jako dobro uokvirili predstavu u vizualni i zvučni efekt!

Intervju sa Chaviom

Mišljenje o festivalu

Oduševljen sam organizacijom, smještajem, hranom u Institutu, kao i kazalištem. Jako sam sretan što sam tu, što se družim sa svim umjetnicima. Hvala organizatorima festivala! Osjećam se tu sjajno, unatoč toplom i sparnom vremenu. Uživam u dijeljenju iskustava i ideja kroz predstave, radionice. To je prekrasan vizualni kulturni doživljaj!

Vama kao pravom šoumenu čestitamo na izvršnoj točki i nasmišljali ste nas sve do suza. Nadamo se da ćemo biti i nadalje u kontaktu za daljnju suradnju! I želimo i Vas zovemo da nastupate u Zagrebu! Vrlo mnogo hvala!

Ružica Kežman, prof. def.

INTERVJU S OSNIVAČEM FESTIVALA „SALVIA“

SALVATORE FALLETTA

Poznat ste gluhima u Hrvatskoj ali ipak vas molim da se ukratko predstavite....

Ja sam kazališni glumac, rođen sam u Siciliji i kao mali dječak došao sam u Belgiju. Ja sam i osnivač festivala „Salvia“

Zanima me otkud naziv „Salvia“, što vas je ponukalo da stvorite festival ?

Razmišljao sam i onda mi je palo na pamet – skraćenica od mog imena Salvatore – ruka koja se poput drva širi, otvara, daje i prima i zato naziv „Salvia“. Upravo i to je poruka tih festivala koji se organiziraju svake druge godine da se šire, druže gluhi umjetnici, da daju i primaju.

Jeste li gledali našu predstavu Pinokio i kakav je dojam na vas ostavila?

To je priča za djecu, znam jer ja sam talijan pa mi je to jako poznato, ali vaša ideja o modernom pinokiu je savršena. Preporučio bih da to gledaju ova moderna djeca da bi se bolje snašla u životu. Jako dobra poruka predstave. Izvrsno je sviranje. Oduševljen sam. Kako sam to dobro osjetio! Super!

U organizaciji festivala „Salvia“ radi i simpatična Alexandra vonBohdziewicz Dolenga.

Hoćete li nam se kratko predstaviti?

Intervju sa Salvatoreom Fallettom i Alexandrom

Ja sam Alexandra von Bohdziewicz Dolenga, rodom sam iz Rusije. Već dugo sam u Belgiji i radim kao snimateljica, fotografiram, bavim se odnosima s javnošću i tako pridopnosim širenju informacija o festivalu i pri samoj tehničkoj organizaciji.

Jeste li možda gledali našu predstavu „Pinokio“? Kakvi su vaši dojmovi?

Stvarno, stvarno ste me oduševili, naročito režija i kostimografija, izvrsna ideja. Odlična gluma! Naročito mi se dopao Ming. Imam dva sina i žao mi je što nisu pogledali vašu predstavu. Zaista je bilo izvrsno! Još da vas pitam – jel vaš bubnjar gluh ili čujuć?

Gluh je! Kakva je bila njegova izvedba?

Svaka čast, to je nešto što još nisam do sad doživjela. Osjećala sam to bubnjanje cijelim svojim bićem.

ROLAND KUHLEIN

Možete li mi se predstaviti?

Ja sam Roland Kuhlein. Ja sam slikar i glumac. Živim u Njemačkoj, u Munchenu. Volim planinariti i zato radim kao vodič planinara.

Kako to da ste ovdje na festivalu i zašto? Kakvi su vaši dojmovi?

Predstavljam kazališnu skupinu iz Njemačke. Režiser sam i imamo u skupini petero članova. Jako mi se sviđa sve. Svatko se na drukčiji i poseban način predstavio. Jako zanimljivo! Svake godine nešto doživimo novo. Doći ću opet! Lijepo se je družiti sa zanimljivim ljudima iz različitih država.

Što kažete o našoj predstavi „Pinokio“

Nemam riječi, stvarno je super. Svi su odlični, cijelo vrijeme ste me nas-

mijavali svojom komikom, ali i ideja o modernom Pinokiu je izvrsna.

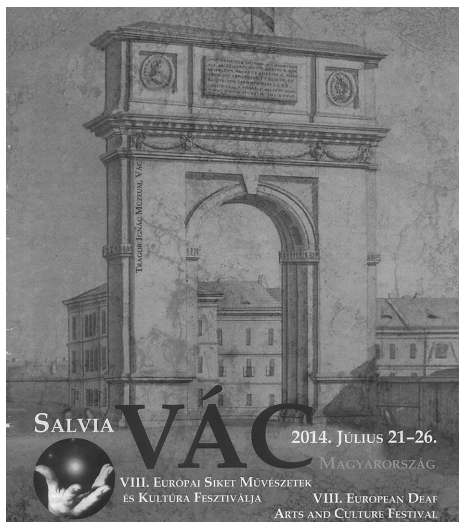
Roland Kuhlein i Lino

EDWARD CHAIN je gluhi režiser, glumac i pantomimičar iz Hong Konga kojeg imamo prilike vidjeti na festivalim gluhih u Europi. Kako dolazi iz jedne druge sredine i mentaliteta želio sam čuti i njegovo mišljenje i osjećaje koje je potakla naša predstava „Pinokio“.

Vi ste gledali našu predstavu „Pinokio“ pa me zanima kako je to izgledalo iz pozicije vas kao gledatelja?

Odlično ste to odglumili. Cijelo vrijeme sam se smijao. Ovaj moderni Pinokio jako mi se sviđa. Odlična ideja. Sve ste to odlično osmislili, dobre poruke. Jako zanimljivo! Važno je to pokazati našoj modernoj djeci.

Lino Ujčić

Intervju sa Edwardom Chainom

Oduševljeni Edward prima poklon „Licitarsko srce“

DUHOVNO PUTOVANJE

Da mi je netko rekao kakvo će mi biti ljeto, jako bih se rastužila. Jer nikako nije ispalo onako kako sam planirala.

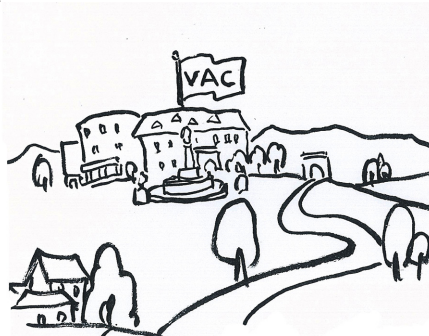
Nikad nisam bila sklona „velikim“ planovima, već bih događaje prepustila slučaju ili „višoj sili“, puštala sam otvorena srca u svoj život ljude, događaje, prilike i neprilike. A onda ti se dogodi rutina, posao, djeca i plaćanje računa pa moraš početi planirati, makar okvirno.

Dakle, bilo je sve isplanirano i podređeno, baš se poklopilo i s mojim uobičajenim polaskom na godišnji odmor. No, tad me svladao neki strašan umor koji se nije htio maknuti. Niti nakon tjedan dana, a tad je već postalo jasno da su moji planovi definitivno promijenjeni i prekrojeni od „više sile“.

Čovjek pomisli, umorio sam se, sustigle su me godine, nije mi suđeno i „čovjek snuje, a Bog odlučuje“. No, naprosto ti se desi umjesto puta u Vac, u Mađarsku s gluhima, kada se veseliš da ćeš konačno vidjeti sanjani grad Budimpeštu. Previše je lijepo zvučalo da bi se obistinilo... I tako sam ja poslušno odbolovala svoju ljetnu i nenadanu upalu pluća. Možda sam izgubila iz vida svoju želju za odlaskom i dozvolila da me savladaju stresovi koji su se nagomilali zadnjih mjesec dana prije polaska... Neću nikad znati jer moj um, moje tijelo pa i moj Duh, koji je jedini iz svega profitirao – ostat će za mene nepoznanica.

Zapravo je ironično kako je čovjek prilagodljiva životinja. Meni je na koncu neizmjereno godilo ležati, odmarati se i čitati; no što sam mogla, tijelo drugo nije ni moglo. Tražilo je predah, odmor, poštedu. Čim se čuje bolnica, ljudi se naježe, no kako kaže moja prijateljica: „Draga moja, ti si se vratila na mjesto zločina.“

I tako sam se ja nakon gotovo 32 godine vratila u bolnicu u kojoj sam ležala kad sam postala članica Velike obitelji gluhih. Obitelj gluhih, pa i moja biološka, po planu su otputovali na svoje ljetne destinacije, a Veliki Otac i ja smo ostali poravnati račune. „Nemreš tak, Petra“, čula sam. „Nisi ti ta koja može bezgranično negativno misliti, brinuti, šiziti i dane i noći natrpavati svoju nutrinu najtežim predosjećajima, mislima, pretpostavkama za katastrofu...“

To je ipak samo stres. Zato ti pripisujem odmor po mojem receptu, a to je – spavanje, dobro jelo, Roditeljska Ljubav, koju ti ja šaljem i more, malo sunca, a puno mira i definitivna poštedita od misli štoćesedogoditiahosedogodi.“

I tako sam dobila idealan godišnji odmor. Zabranu od ega, od naglih promjena, gužve, ljudi, buke i akcije koja je inače poželjna kad se čovjek baš želi odmaknuti od cjelogodišnje rutine, posla, škole i kuće.

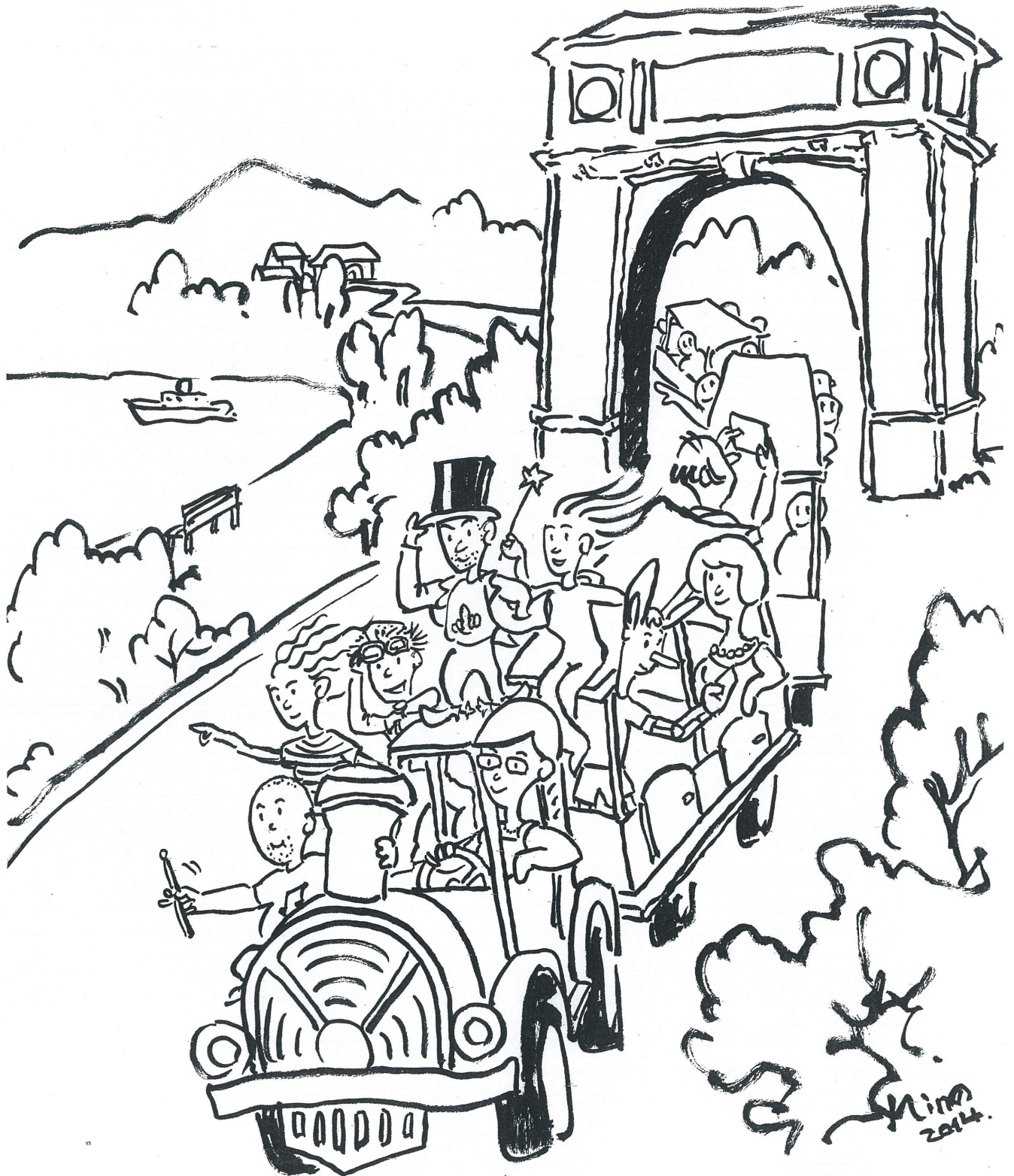
No, iza toga, što i nije na kraju bilo loše, slijedilo je ugodno iznenađenje, kao nagrada za poslušnost. Nakon mjesec dana „prisilnog“ odmora, uslijedilo je osvježanje, jednostavno uključanje u normalan život, već pomalo zapuštene navike od proljeća – odlazak u prirodu, vožnja biciklom i druženje s obitelji i prijateljima. Ne zvuči vam neobično, ali vjerujte mi na riječ da je bilo jako NOVO. Sve je bilo postupno, no sve je bilo jako svježije, dobrodošlo, lijepo, ugodno i kao iz nekog novog, promijenjenog kuta. Promijenila sam stav. Više nisam bila „svemoguća“, navijena, preodgovorna i neranjiva.

Nisam to bila nikad, nego sam prekoračila svoje ovlasti i previše rastegnula vlastite granice. Ipak čovjek ima svoje granice, a prava je mudrost znati koje su tvoje. Pogotovo kad ti se nameću stalno nova iskustva - okolina traži prilagodbu, a ti se ne stigneš promijeniti tom brzinom.

Neki se ne mijenjaju nikad, no, shvatila sam da ću morati prekrojit neke „kaputiće“ jer više nisu nosivi, stišću me, ne stoje mi dobro, štetni su za mene i stvaraju mi gužvu te zagušuju moj kapacitet. Jedva čekam da čujem kako je bilo u Vacu i kako se moje društvo iz „Dlana“ provelo, što su doživjeli, naučili? Kakvo je bilo njihovo putovanje?

Ja ću samo znati da je moje putovanje ovog ljeta bilo duhovno putovanje, da sam doživjela promjenu iznutra, pokorno prihvativši da sam bila baš ondje gdje sam trebala biti.

Petra Podhorsky

MOJ KAZALIŠNI OSVRT NA PREDSTAVU PINOKIO

Ova posljednja kazališna predstava u nizu koju su izveli gluhi glumci iz poznate udruge „Dlan“ pokazuje odličan skok kvalitete u odnosu na zadnju predstavu na znakovnom jeziku. Iako je priča o Pinokiju vrlo stara, gluhi glumci su je pokušali prebaciti u sadašnje vrijeme te su htjeli pokušati vjerno dočarati svu lepezu ograničenosti ljudskog društva. I u tome su uspjeli.

Kako je ljudsko društvo ograničeno i prožeto svim vrstama međuljudskih odnosa, tako su kroz ovu predstavu svi su glumci dali sve od sebe da vjerno prikažu sav spektar problematike našeg društva. Zato ta predstava najbolje opisuje problematiku odnosa između zla i dobra, i ne samo da pokazuje problem između gluhih i čujućih ljudi nego i pravi odnos između loših i dobrih ljudi. Jer moguće je da loši i dobri odnosi postoje unutar gluhe zajednice, a to je bit ove predstave.

Ne samo da je moguć loš odnos između dvije osobe u bilo kakvoj zajednici ljudi, dakle i kod čujućih i kod gluhih, već i između gluhih

i čujućih postoji vječna borba između zla i dobroga. Zato je ideja o Pinokiju univerzalna. Kroz predstavu su gluhi glumci stvarno dali sve od sebe da vjerno preslikaju jedan čudesan svijet koji je nastao stvaranjem lika Pinokija u našem društvu te njegovo putovanje od početka prilagođavanja u ljudskim odnosima i shvaćanje da postoje i dobri i loši ljudi.

Gluhi Pinokio pokušava biti što vjerniji i želi biti poput drugih ljudi nastojeći prisvojiti sve njihove dobre i loše odlike ne mareći pri tome da je pred njim doista jedna loša osoba koja pokušava iskoristiti njegovu naivnost.

Zato je ideja o Pinokiju, pa i o gluhom Pinokiju, stvarno univerzalna i pokazuje da nema razlike između Pinokija koji bi se stvorio usred ničega i ubacio se u čitav spektar međusobnih odnosa u okviru našeg društva i bez nastojanja od strane oca Geppetta koji se silno trudi izvesti ga na pravi put. Baš takav put postoji i kod gluhog Pinokija koji bi se također stvorio usred ljudskog društva gluhih i nagluhih.

Najveća pohvala ide gluhim glavnim i sporednim glumcima koji su izvanredno odglumili svaku scenu. No htio bih posebno pohvaliti glavnog glumca Minga koji je utjelovio lik Pinokija - odlično je glumio naivnost osobe u odnosu na druge glumce u predstavi koji glume loše ljude. Trudio se vjerno dočarati svoj lik od početka do kraja predstave. Najviše zapaženih odigranih scena je odigrao upravo taj gluhi Pinokio.

Gluhi otac Geppetto u stvarnosti je glumac Lino. Stvoritelj gluhog

Pinokija također je bio na odličnoj visini glumačkog zadatka, a ujedno je i scenarist ove predstave. Moram priznati da je izvođenje Pinokija odličan potez nastavka i podizanja kvalitete kazališne povijesti udruge „Dlan“ kao i odano priznanje njemu da je uspio u tom nastojanju jer usred financijske krize i pada zanimanja gluhe publike za kazalište zaista nije lako stvoriti novi kazališni komad koji bi se uspio istrgnuti iz nekog letargičnog dna kvalitete kazališta među gluhim gledateljima. Njemu kao scenaristu ove kazališne predstave, a onda i kao glumcu, zasluženno treba odati priznanje.

Želim mu što više dobrih ideja koje bi mu mogle donijeti novu slavu u nadi da će kazalište u „Dlanu“ podići na još višu kvalitetu, kao i što veću pažnju publike i što više dolazaka u kazalište gluhih i čujućih ljudi. Pored ova dva glumca najzapaženiju i najbolju glumačku ulogu ostvario je zli gluhi dječak – Angel, koji je odlično i maestralno izvodio kazališnu ulogu.

Pored naivnog gluhog Pinokija zli gluhi dječak se predstavio kao pravo utjelovljenje svega zla i svega što nije dobro u ljudskom društvu. Nakon predstave odmah sam čestitao Angelu na odlično odigranoj ulozi kojom je opravdano zasjenio sve ostale, no riječ je zapravo o najiskusnijem kazališnom glumcu s ogromnim stažem kojemu vjerojatno nije bilo teško odigrati tu ulogu.

Među našom gluhom publikom njegova pojava je baš tolika da smo svi mi htjeli izvući gluhog Pinokija iz dubine zla u koju je vodio taj zločesti lik.

Velika je vjerojatnost da bi na nekom natjecanju kazališnih predstava gluhih iz cijelog svijeta taj glumac odnio nagradu. Svaka mu čast. Ostali sporedni glumci su odigrali na visini zadatka. Ja bih rekao da bi kvaliteta bila bolja kada bi izveli još jednu predstavu pred gledalištem jer bi rutina glume u sljedećim kazališnim izvođenjima bila sve bolja pa bi na kraju bila identična izvornoj ideji scenarista Lina.

Tada bi gluha publika stvarno uživala u pravoj kazališnoj izvedbi o gluhom Pinokiju. Prva predstava uvijek sa sobom vuče

neke greškice i treme koje se daju u sljedećoj izvedbi ispraviti. Neke glumačke treme u sljedećim bi se izvedbama pretvarale u rutinu, a kazališni rekviziti bi bili bolje izvedeni i predstavljeni na bini.

Ja bih toj kazališnoj izvedbi dao vrlo dobru ocjenu, s time da bi se itekako mogli natjecati s drugim kazališnim komadima po svijetu. Svima njima želim veliku sreću i sve moguće nagrade iz kazališnog miljea.

mr. sc. Zlatko Orct

išljanja - razmišljanja - razmišljanja - razmišljanja - razmišljanja - razmišljanja - razmišljanja -

INFORMACIJE I DEZINFORMACIJE ZA GLUHE LJUDE – ČETVRTI DIO **(Godinu dana i par mjeseci nakon ulaska Hrvatske u EU)**

Došli smo do četvrtog dijela članka istog naslova u kojem ćemo opisivati nove situacije vezane uz prava gluhih ljudi u Republici Hrvatskoj. U prošlom članku smo na kraju pisali o skupljanju potpisa u svim gradovima Lijepe Naše za besplatne baterije. Članak je otišao u tisak, a u međuvremenu su se pojavile novosti koje su nas dovele do ozbiljnog razmišljanja o tome kamo ide naše društvo gluhih.

Pisali smo već da su organizatori peticija za besplatne baterije za sve gluhe korisnike zdravstvene zaštite uspjeli skupiti samo u Zagrebu oko 600 potpisa te su se nadali da će uspjati skupiti do 1500 potpisa kako bi opravdali svoj pokret. Zašto sam napisao baš ovu riječ „pokret“?

Zato što je, koliko me sjećanje služi, ovo ozbiljan pokret na našoj sceni jer su se gluhi uspjeli organizirati pa makar na lijevim nogama, no uspjeli su stvoriti ozbiljnu iskru buduće jače organizacije, to jest sve bolje borbe za što više prava gluhih i nagluhih

ljudi. Sve prijašnje organizacije bile su mlake, da ne govorimo o promašaju za Dan gluhih prije sedam godina kada se uspjelo skupiti svega dvadesetak pojedinaca i prodefilirati na Trgu bana Jelačića. Nitko od čujućih nije ozbiljno shvatio niti prihvatio taj neprijavljeni skup smionih gluhih organizatora tzv. prosvjeda za prava gluhih.

Tako su krajem svibnja 2014. godine organizatori, većinom mladi, poglavito preko Foruma mladih u okviru Hrvatskog saveza gluhih i nagluhih (HSGN) uspjeli skupiti više od 10000 potpisa. To je hvalevrijedan pothvat i pokazali su da su mlade nade od kojih možemo očekivati dobru budućnost u vođenju organizacije borbi za prava gluhih i nagluhih.

Nabrojili su kako su u pojedinim hrvatskim gradovima skupljali potpise i bez obzira na to što su u nekim velikim gradovima potpisi izostali, drugi puta će tamošnji gluhi organizatori zasukati rukave i upregnuti snage da se to poboljša. Za pohva-

lu je što su se ti gluhi organizatori potrudili skupiti i uspjeli predati u tako kratko vrijeme preko 10 000 potpisa. Ministarstvo je uvažilo tu peticiju za besplatnu bateriju.

Nezavisno od peticije Ministarstvo zdravstva ipak je priznalo da nije trebalo doći do problema s besplatnim baterijama za gluhe korisnike, no ipak su djelomično ublažili promjenu, to jest besplatne baterije i dalje ostaju besplatne, ali samo za gluhe učenike do 18. godine.

No uveli su još jednu bizarnu novost, a to je da trebaju stare baterije vraćati u isto Ministarstvo kako bi mogli dobivati nove besplatne baterije. Iz jedne krajnosti u drugu! Peticija s preko 10 000 potpisa je polako tonula u zaborav, no ostaje jedna prava nada - gluhi mladi organizatori su sposobni za borbu prava gluhih. Velika im hvala!

Nadam se da će ubuduće skakati na noge ako se kojim slučajem ukinu neka prava za gluhe ili barem neka izbore za nas neka nova prava. Trzavica s besplatnim baterijama je krenula polako u zaborav da bi se opet pojavio novi problem - Ministarstvo obrazovanja je donijelo preporuku da se gluhim učenicima ograniči upis u srednju školu ako nisu sposobni za određeni smjer, poput pomoćnog kuhara, pomoćnog autolimara i drugih zanimanja koje su gluhi učenici dosad preko desetljeća upisivali i završavali bez problema.

Svi gluhi i nagluhi ustali su na noge i odmah energično poslali prigovore i maršrutu Ministarstvu. Ono je tada počelo polako prihvaćati da taj naputak preporuke na web stranici nije u redu spram gluhih učenika, no stranica je i dalje stajala. Na mnogim su društvenim mrežama mnogi gluhi pojedinci glasno pa i preglasno poslali poruke i prigovore protiv Ministarstva te ujedno namjeravali organizirati prosvjed protiv Ministarstva pa i protiv glavešina HSGN-a u Palmotićevoj.

Naposljetku su shvatili da se takva glasna većina dere na sav glas, a da je tiha manjina, tj. HSGN i Dodir, odmah upogonila svoje ljudstvo na radni sastanak na razini Ministarstva i cijelo vodstvo tog Ministarstva je odmah prihvatilo njihov prigovor. Glasnu su većinu bacili na koljena zbog neproduktivnosti i krivog cilja prosvjeda, a oni su rješavali situaciju diplomatskim putem i po pravilima zakona.

Tako su po tko zna koji put propali razlozi podizanja prosvjeda za svrgavanje glavešina HSGN-a. Glasna većina uvijek iz udobne fo-

telje glasno prosvjeduje riječima i prijetećim videocrticama da bi na kraju utihnula i ustuknula pred tihom manjinom koja revno radi na pravom načinu rješavanja. Tiha manjina ima debelo iskustvo diplomatskog rješavanja i sastančenja s raznim Ministarstvima pa je zato problem odmah mogao biti riješen.

U nastavku je potrebno da Ministarstvo obrazovanja u potpunosti ukloni neprimjeren sadržaj sa svoje web stranice i omogući potpunu slobodu upisa u srednju školu svim gluhim i nagluhim učenicima prema vlastitom izboru.

U međuvremenu je postignut preliminarni dogovor na razini Ministarstva da će onim gluhim učenicima biti priznato pravo upisa u srednju školu ukoliko je došlo do štetnog utjecaja pri izboru škole baš zbog naputka. Podatak da se HSGN dobarano angažirao u rješavanju problema zajedno s Dodirom jedva je spomenut na društvenim mrežama. Kada sam spomenuo da se HSGN uspješno othrvao s birokracijom u vezi ove problematike upisa u škole, mnogi mi nisu vjerovali jer su oduvijek vjerovali u poznatu pasivnost istog glavešina po drugim pitanjima problema za gluhe ljude.

Vjerojatno se HSGN pokrenuo na nagovor Dodira kako bi zajedno riješili taj problem. No kada bi problem bio riješen, to jest kada bi štetni naputak na web stranici Ministarstva bio maknut, HSGN bi zajedno s Dodirom izvojevao pravu pobjedu i to bi trebalo biti zabilježeno na web stranici HSGN-a gdje bi se moglo vidjeti na što su utrošeni milijuni kuna iz proračuna za aktivnosti koje se odnose na prava gluhih i nagluhih članova u Hrvatskoj. Posebno hvala Dodiru kao udruzi koja se uključila u rješavanje

problema, no ostaje pomalo gorak ukus u ustima jer usluga prema Dodiru nije potpuno uzvraćena.

U prvom tjednu mjeseca srpnja 2014. odvila se tradicionalna šetnja Helen Keller u centru Zagreba u okviru organizacije Dodira kako bi se senzibilizirala javnost za probleme gluhoslijepih osoba. S obzirom na to da je Dodir pomagao gluhim ljudima, zajedno s HSGN-om, u vezi rješavanja upisa u srednje škole za gluhe učenike, bilo bi pošteno da gluhi i nagluhi ljudi uzvrate uslugu, to jest da dođu u što većem broju na tu tradicionalnu šetnju.

Jedva se na prste jedne ruke mogao nabrojati broj gluhih i nagluhih. Među inima, tu je bila i moja malenkost pa smo, eto, s dobrim brojem ljudi upriličili svečani događaj. U svakom slučaju, bilo je nas više nego do sada. No gluhi ljudi bi trebali imati više zahvalnosti i uzvratiti uslugu Dodiru.

Krajem rujna odvila se proslava Međunarodnog dana gluhih. Gluhi ljudi su, eto, uspjeli organizirati dvodnevnu proslavu Dana gluhih. U subotu 27.9. krenula je prva povorka po centru grada radi senzibiliranja i upoznavanja javnosti s problematikom gluhih i nagluhih ljudi u Hrvatskoj, dok je drugi dan, u nedjelju 28.9. bio organiziran tradicionalni ručak za sve članove Saveza gluhih i nagluhih Zagreba u Gradu mladih (Pionirskom gradu), uz društvene igre.

Kada je upis u srednje škole za

ovu školsku godinu prošao bez posebnih problema, nastupila je ljetna stanka, da bismo onda u jeseni bili ugodno obaviješteni da je predsjednica Dodira mr. sc. Sanja Tarczay uspjela obraniti doktorsku disertaciju i to na engleskom jeziku te tako stekla titulu doktora znanosti. S takvom najviše rangiranom titulom među ljudima iz socijalnih znanosti te međunarodnim ugledom disertacije vjerujem da će biti ravnopravna u raznim raspravama i razmjenama znanja i savjetovanja na svim razinama Ministarstva i socijalnih ustanova te da će moći nametati svoj utjecaj i ugled za dobrobit gluhih i nagluhih pa i gluhoslijepih ljudi.

S takvom težinom sigurno bi opravdavala sva nastojanja da gluha kultura bude podignuta na višu razinu samopoštovanja i promidžbe postojanosti u okviru našeg društva.

NOVOSTI NA DRUŠTEVNIM MREŽAMA

Na društvenoj mreži osnovana je nova grupa pod imenom Živa istina gluhih i nagluhih u Hrvatskoj, sugerirajući pri tome da se radi o davanju informacija svim zainteresiranim gluhim i nagluhim ljudima u vezi problematike vođenja krovne organizacije HSGN.

Naime, ulazimo u zadnji mjesec četverogodišnjeg mandata sadašnje garniture glavešina pa će uslijediti nova skupština gdje će se ponovo birati članovi izvršnog odbora te predsjednik HSGN-a. Andrija Halec je dosadašnji predsjednik koji je na čelu HSGN-a već dugi niz godina. Rezultat aktivnosti i pogodnosti za gluhe i nagluhe je doista loš s obzirom na dugogodišnju vladavinu i zato su mnogi gluhi i nagluhi jako nezadovoljni radom sadašnjih glavešina. I tako svi s velikim nestrpljenjem

očekuju izbor i rad nove skupštine i traže da Andrija Halec odstupi s dužnosti prema redovnom isteku zadnjeg mandata te tako pruži mladima novi mandat s nadom u poboljšanje vođenja organizacije.

No nova internetska grupa Živa istina gluhih i nagluhih u Hrvatskoj ima određeni cilj - obavještavanje javnosti o svim mogućim zloupotrebama i o svim lošim stranama koje bi mogle izaći na vidjelo ukoliko ne dođe do željenog rezultata odnosno do demokratskog biranja i poštenog rezultata glasanja na novoj skupštini.

Zato s posebnom pažnjom pratimo što će se zbivati. Ili će ostati stari glavešina (što bi bio mogući povod za prevrat i svrgavanje glavešina s trona HSGN-a), ili će svi odobriti novo vodstvo, ili će biti staro-novo vodstvo uz bolji program i plan za boljitak svih nas gluhih i nagluhih.

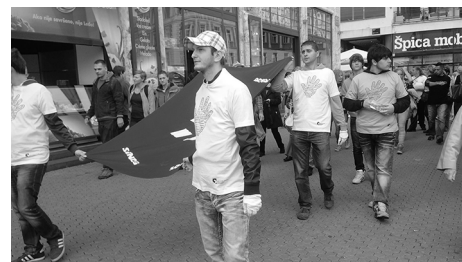
KONAČNO POVORKA

Po prvi se puta u povijesti, nakon predugog vremena, konačno okupio veliki broj gluhih i nagluhih te čujućih simpatizera na jedno veliko javno mjesto, gdje su usvojili koncept sličan tradicionalnoj šetnji Helen Keller od strane Dodira.

To je organizirala zagrebačka zajednica gluhih i nagluhih, Savez gluhih i nagluhih Grada Zagreba (SGNZG), u svom nastojanju da senzibilira sveukupnu javnost te da skrene pažnju na činjenicu da gluhi postoje i neka se obrati pozornost na problematiku koja tišti gluhe pa i čujuće društvo.

Tako veliki skup nikada nije zabilježen u povijesti hrvatske nezavisnosti u sklopu zajednice gluhih i nagluhih ljudi. To nije prosvjed u klasičnom smislu, to je

više mimohod, simbolična povorka, i možemo slobodno zabilježiti da se 27. rujna na Cvjetnom trgu toliko mnogo gluhih ljudi uspjelo skupiti i sa slavnom plavom zastavom SGNZG-a započeti vrhunac obilježavanja Međunarodnog dana gluhih u Zagrebu. Skupilo se oko 200 gluhih i nagluhih ljudi. Došle su mnoge državotvorne osobe koje su s velikim zanimanjem čestitale naš Dan gluhih.

Bili su tu Milan Bandić, zagrebački gradonačelnik, Milanka Opačić, ministrica socijalne skrbi, koja je najavila za desetak dana izglasavanje Zakona o hrvatskom znakovnom jeziku i predsjednička kandidatkinja Kolinda Grabar Kitarović. Vladala je velika gužva na poznatom štandu otkuda se krenulo prema Glavnom kolodvoru dijeleći prospekte i letke upozorenja svim radoznalim šetačima i užurbanim ljudima.

Svi su sa zanimanjem čitali parole i postavljali pitanja o skupu i povorci i shvatili su da gluhi traže svoje mjesto pod suncem u tmurnom hrvatskom društvu. Blagonaklono su suosjećali s nama gluhim i nagluhim „prosvjednicima“ i nakon Glavnog kolodvora vratili su se nazad na Cvjetni trg. Takvu veliku povorku su morale zabilježiti mnoge televizijske kamere na najbolji mogući način. Sutradan, 28. rujna, održano je svečano slavlje odnosno svečano

zatvaranje tjedna obilježavanja Dana gluhih u Zagrebu na svečanom ručku u Gradu mladih.

Došlo je jako puno starih članova, poštovanih gluhih ljudi koji su držali stupove stvaranja kluba gluhih i nagluhih Zagreba. Zamjetna je činjenica da je sve manje mladih članova koji su trebali doći u što većem broju, a to nije baš dobro. Mladi članovi, posebno oni od 15 do 25 godina, sve više gube zanimanje za problematiku gluhih pa i ne žele doći na proslavu Dana gluhih, a to je ozbiljna kriza identiteta u njihovim godinama.

No to je sigurno dio njihovog pubertetskog razvoja jer takvi mladi predugo pronalaze svoj iden-

titet da bi na kraju iza 25. godine počeli prihvaćati da su stvarno gluhi i Gluhi i nagluhi i Nagluhi. To je dio njihovog psihičkog razvijanja i zbog toga im ne trebamo zamjerati. Jedino su gluhi od gluhih roditelja brzo dostigli svoj konačni identitet i takvi rado dolaze na sve vrste skupova i okupljanja gluhih pa tako i na ovo.

Stari su članovi uživali u međusobnim razgovorima i osjećali da je Dan gluhih u subotnjoj povorci odnosno prosvjednom mimohodu i šetnji po gradu bio odlično primjećen i zabilježen na našim televizijama. Uživali su u ručku i u jesenskom suncu, a mladi, vječno skloni razuzdanijem stilu slavljenja, požalili su se da nije bilo piva

na ručku - umjesto piva dobivali su vodu. Tako je bilo i prošle godine, no ne i prethodne kada su po prvi puta slavili u tom Gradu mladih gdje se pivo dijelilo besplatno.

Tada su mladi članovi bili veseliji od današnjih mladih, no bili su pametniji pa su negdje u prtljazniku auta skrivali svoja piva i tako svi zajedno dali odličan pečat prelijepom slavlju kraja Dana gluhih. Nadajmo se da će ubuduće biti sve boljih i odličnijih stvari za sve nas članove zajednice gluhih i nagluhih.

mr. sc. Zlatko Orct

anja- događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja- događanja-do

27. RUJNA 2014. MEĐUNARODNI DAN GLUHIH NA ZAGREBAČKOM CVJETNOM TRGU

Dođite, učite i upoznajte! moto je ovogodišnjeg Međunarodnog dana gluhih, koji je održan na zagrebačkome Cvjetnom trgu gdje je potpredsjednica Vlade i ministrica socijalne politike i mladih Milanka Opačić najavila da će za 10-tak dana u saborsku proceduru biti upućen Prijedlog zakona o hrvatskom znakovnom jeziku.

Na prigodnoj manifestaciji u povodu obilježavanja Međunarodnog dana gluhih osoba, udruge koje skrbe za više od 13 tisuća osoba s oštećenjem sluha još jednom su nastojale senzibilizirati javnost i nadležne institucije za probleme s kojima se suočavaju - od manjka tumača, smještaja starijih gluhih osoba u umirovljeničke

domove do izmjene pravilnika, kojim se gluhe učenike diskriminira pri upisu u srednje škole, odnosno odabiru zanimanja.

Njihov štand posjetila je i ministrica Opačić rekavši da Prijedlog zakona o hrvatskom znakovnom jeziku prvi put propisuje pravo gluhih i gluhoslijepih osoba na korištenje informiranja i obrazovanja na hrvatskom jeziku i

ostalim sustavima komunikacije, koji odgovaraju njihovim individualnim potrebama. Opačić je istaknula da je u posljednje dvije

godine gluhim i gluhoslijepim osobama osigurano ukupno 52 tumača koje financira Ministarstvo.

"To nije dovoljno za čitavu Hrvatsku, potrebe su veće i nastojat ćemo taj broj povećati i novcima iz europskih fondova" rekla je Opačić. Ministrica je obećala da će se zauzeti za izmjene pravilnika, kako bi se otklonile zapreke za upis gluhih učenika u pojedina srednjoškolska zanimanja kao i da sve gluhe osobe, a prvenstveno djeca imaju pravo na besplatne baterije za slušne aparate.

Proslavi Međunarodnog dana gluhih osoba pridružio se i gradonačelnik Milan Bandić počasni predsjednik Saveza. Istaknuo je kako Zagreb jedini u svojoj Gradskoj skupštini ima gluhu zastupnicu, ujedno i predsjednicu Saveza, Katarinu Tonković, te dodao kako je to samo mali

Članovi Udruge DLAN Iva i Lino u performancu "Desetminutna vožnja života"

korak u uključivanju osoba sa slušnim problemima u društvo.

Na novim projektima se kontinuirano radi, obećao je da će Zagreb izgraditi rehabilitacijski centar i hostel za gluhe u kojem će moći odsjedati turisti koji imaju poteškoće sa sluhom.

Izvršna direktorica Saveza gluhih i nagluhih osoba Zagreba Mirjana Juriša, inače i gradska vijećnica, istaknula je zadovoljstvo suradnjom s gradom Zagrebom ističući da je upravo u tijeku program za cjelovitu skrb o 25 najtežih slučajeva starijih gluhih osoba.

O programima i poteškoćama s kojima se susreću, predstavnici gluhih izvijestili su i predsjedničku kandidatkinju Kolindu Grabar Kitarović koja je sa suradnicima obišla njihov štand. Međunarodni dan gluhih obilježava se od 1958. po odluci Svjetske federacije gluhih, a prvo društvo za gluhe u Hrvatskoj osnovano je u Zagrebu još 1902. godine.

Po europskim procjenama u ukupnom stanovništvu je jedan posto gluhih i dva do tri posto nagluhih osoba. U Hrvatskoj je u Registru osoba s invaliditetom

13.343 osoba s oštećenjem sluha, a po procjenama teže nagluhih ima između 100.000 i 150.000.

Tih dana na Cvjetnom trgu osim štandova gdje su se posjetitelji mogli opskrbiti raznovrsnim promotivnim materijalima, majicama imali su prilike i prisustvovati performance Udruge „Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih - Dlan“ koji su za gledatelje pripremali Iva Vrbos i Lino Ujčić nazivom „Deset minuta vožnje“. Svi su bili oduševljeni, pozorno su pratili i uživali.....

Došen Došenović je pak prezentirao učenje znakovnog jezika.

Viktor Paris u ulozi ribolovca

A glumci Lino Ujčić i Ming-sheng Pi su pak drugog dana u Gradu mladih zabavljali gledatelje kratkim glumačkim ostvarenjima, tako pokazali i bogatstvo izričaja gluhih glumaca.

Iz Saveza gluhih predstavio se pantomimom i Viktor Paris. Njegov Ribolovac sve je oduševio.

Lino Ujčić

27

Članovi DLAN-a Lino i Ming u performancu : „Auto škola“

SONYJEVE NAOČALE S TITLOVIMA ZA GLUHE

Sony razvija naočale za gluhe koje će se u početku koristiti u kinima, a kasnije bi svoju primjenu mogle naći i u mnogim drugim medijima.

U Hrvatskoj su titlovi sastavni dio stranih filmova u kinima i na televiziji i tu za gluhe nema problema. Problem nastaje kad se na našoj televiziji prikazuju domaći filmovi, serije i druge emisije koje gluhi ne mogu pratiti putem titlova, tako da su Sonyjeve naočale prava stvar za osobe s oštećenim sluhom.

Prema navodima stručnjaka iz So

nyja, naočale s titlovima za gluhe kinopubliku samo su prvi korak u razvoju ove tehnologije. Njihova primjena će se u budućnosti naći i na televiziji, internetu, kazalištu i drugim multimedijal-

nim sadržajima koje su gluhe osobe do sada teško mogle pratiti.

Jedna od zanimljivih opcija je i sustav simultanog pisanja titlova u TV emisijama uživo, koje su do sada bile potpuno onemogućene za praćenje osobama s oštećenim sluhom.

Odabrao Lino Ujčić

ljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti

KANADSKI RESTORAN ZA GLUHE

U Kanadi je otvoren restoran u kojem je „službeni“ jezik znakovni, to znači da osoblje restorana komunicira sa gostima na znakovnom jeziku. Prvi restoran u kojem se jela naručuju na znakovnom jeziku. Ideja je potekla od vlasnika restorana Anjana Manikumara koji je to prepoznao kao problem nepoznavanje znakovnog jezika na svom bivšem radnom mjestu i kao opći problem u uslužnim djelatnostima.

Naime on je bio voditelj jedne pizzerije gdje je dolazilo puno gluhih kupaca, ali je je teško mogao s njima komunicirati i razumjeti ih, tako da im nije ni mogao pružiti pravu uslugu.

Uvidio je kako je puno značilo gluhim kupcima kad im se on ob

ratio na znakovnom jeziku kao što je „zdravo“ ili „uživajte“. „Znakovi“ otvoren je u središtu Toronta i prvi je pro

jekt takve vrste u Kanadi. Oduševljena je i Christine Nelson iz Bob Rumball Centra za gluhe i pohvalila ih u ime cijele zajednice.

Ne samo gluhim gostima, nego je restoran poželjno mjesto za goste koji žele naučiti znakovni jezik pa koriste grafičke znakove u jelovniku, a sve po restoranu su i fotografije za uobičajene riječi potrebne u restoranu poput imena alkoholnih pića.

Restoran želi tako postati mjesto susreta zajednice gluhih i čujućih gostiju zainteresiranih za učenje

i vježbanje znakovnog jezika u opuštenoj atmosferi, tako će se ujedno i višenaučiti o kulturi gluhih.

Pozitivno je na to reagirala i menadžerica Rachel Shemeul: „Želimo stvoriti svijest o slušanju zajednice gluhih i na njene mogućnosti da oni mogu isto što i čujuć“ i zaključak vlasnika prvog kanadskog restorana Manikumara: „Nadam se da ovo potiče ljude u drugim sektorima zaposliti gluhe osobe jer je to dobro“.

Odabrao Lino Ujčić

PREVOĐENJE PREDSTAVE NA ZNAKOVNOM JEZIKU

Prevođenje predstave na znakovni jezik predstavlja mali korak za kazališne organizatore, ali ogroman napredak u promociji umjetnosti, tolerancije i pristupačnosti kulturnih institucija. Tea Sidro, prevoditeljica na znakovni jezik i nesuđena glumica, od strane direkcije MESS-a angažirana je kako bi predstave na BHS jezicima približila gledateljima sa slušnim oštećenjima.

Debitirajući u predstavi Čarobnjak, redatelja Borisa Liješevića, u produkciji Pozorišta Sombor, Tea je na scenu uveo glavni glumac, Svetozar Cvetković. Na taj način, skrenuo je pažnju i na one kojima kulturne institucije i nisu toliko pristupačne, a imaju jednako pravo na kulturu.

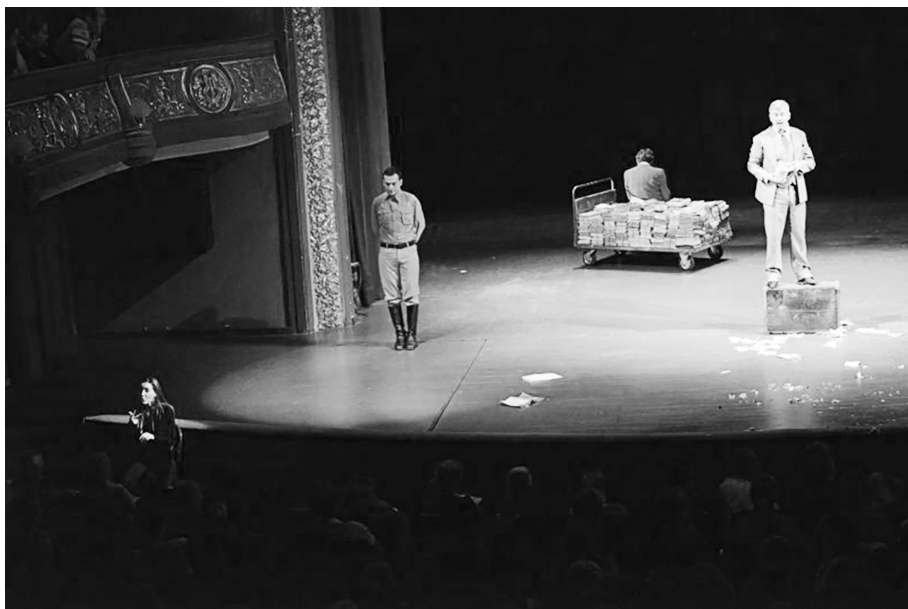
Pristupne rampe, asistenti koji bi slijepe i slabovidne osobe dopratili do njihovim sjedišta, prevoditelji na znakovni jezik ... sve su to standardi u kulturi koje je napredni svijet već odavno usvojio. Šta o prijevodu predstave na glasovni jezik kaže publika – članovi Udruženja gluhih i nagluhih Kantona Sarajeva: “Presretni smo što su organizatori MESS-a prepoznali potrebu gluhih osoba za praćenje pozorišnih predstava i što su svjesni da su gluhe osobe zapostavljene

u mnogim segmentima života.

Na ovaj način po prvi put su gluhe osobe mogle u potpunosti pratiti predstavu, kao i ostali nazočni. Oduševljeni smo predstavom ‘Čarobnjak’ i osjećanja se ne mogu riječima opisati. Znakovni tumač-prevoditeljica Tea Sidro je u potpunosti na nas prenijela impresije same predstave. Presretni smo što smo mogli uživati u samoj predstavi” kažu iz Udruženja.

nikaciju s nama glumcima i to mi se učinilo sjajno. Bio mi je dodatni motiv da imam jednu osobu pored sebe. Tea nije imala nikakvu scensku tremu, a pričala mi je da je već nekoliko puta pokušavala upisati glumu, ali je nisu primili.

Zamolila me jedino da malo glasnije govorim. Ovo je samo jedan od gestova festivala MESS, koji je do sada izrodio toliko dobrih ideja. To je taj duh

Svetozar Cvetković kaže da ga je Teinoprisustvo na sceni posebno motiviralo: “Prvi put je neka predstava u kojoj glumim bila prevođena na znakovni jezik. To mi se učinilo dvostruko zanimljivim. Gledao sam reakcije tog dijela publike, njihovu komu-

Sarajeva koje poštuje različitosti, koji želi da se približi drugima”, kaže Svetozar Cvetković.

Odabrao Lino Ujčić

PINOKIO NA ZNAKOVNOM JEZIKU ZA PULSKU PUBLIKU

Zagrebačka udruga Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura gluhih - Dlan sa svojom predstavom na znakovnom jeziku Pinokio premijerno je gostovala u Puli 4. listopada 2014. u Velikoj dvorani Dječjeg kreativnog centra, a poslužila je kao savršeni uvod u Dječji tjedan koji se ove godine obilježava od 6. do 12. listopada.

Ulaz je bio slobodan, a brojna djeca i roditelji - i gluhi i čujuć - ispunili su dvoranu Dječjeg kreativnog centra jer ova predstava namijenjena je svima budući da se izvodi na znakovnom jeziku uz audiozapis. Režiju potpisuje Lino Ujčić, glazbu Dražen Maleković, a igraju Iva Vrbos, Minsgsheng Pi, Lino Ujčić i Angel Naumovski. Kostime i scenografiju izradio je Dramski studio Dlan.

„I u novom suvremenom svijetu živi Pinokio u svojim lažima, ovisnostima, bježanju od odgovornosti ... Pogledajte našu dramu novog-starog Pinokija i možda zajedno otkrijemo smisao života i stvorimo bolji svijet“, riječi su kojima su opisali svoju predstavu izvođači iz udruge Dlan, a ovaj Pinokio, iako ima i tablet i mobitel, radi jednake greške i uči iste životne lekcije kao svaki do sad.

Gostovanje su organizirali Društvo Naša djeca Pula, Udruga djece i mladih oštećena sluha Istre, Teatar Naranča i Gradska knjižnica i čitaonica Pula te uz potporu Grada Pule u povodu Međunarodnog tjedna gluhih, koji se obilježava posljednjeg tjedna u rujnu, te

Članovi Udruge DLAN ispred Arene

nadolazećeg Dječjeg tjedna. Udruga Kazalište, vizualnih umjetnosti i kulture gluhih - Dlan djeluje od 2001. godine, a osnovana je na inicijativu gluhih osoba.

Kao što joj i samo ime govori, jedna od primarnih zadaća udruge je promocija kulture gluhih te prihvaćanja gluhih kao manjine. Posebnu je važnost dala predstavama na znakovnom jeziku jer su reakcije publike na njih, kako čujuće tako i gluhe, veoma pozitivne i odobravajuće.

Kulturu svake države i svakog naroda karakterizira jezik pa je tako i u zajednici gluhih jezik jedna od glavnih karakteristika. Neophodno je naučiti i čujuću populaciju znakovnom jeziku jer se na taj način olakšava komunikacija među gluhima i poboljšava komunikacija gluhih i čujućih osoba.

Gradska knjižnica i čitaonica Pula

http://www.gkc-pula.hr/hr/novosti/?post_id=279&post_slug=predstava-pinokio-udruge-kazaliste-vizualne-umjetnosti-i-kultura-gluhih

Lino u ulozi Gepeta

Druženje sa Udrugom UDMOSI u Puli

STIŠAVANJE GLUHIH

Kako su visokotehnološki umetci okrivljeni za uništavanje jedne cijele podkulture

Eleanor Reid imala je dva dana kada je tehničar testirao njezinu pužnicu. To je rutinska provjera za svu novorođenčad, a najbolje ju je provesti dok beba spava. Ellen je cuclala dudu umočenu u zašećerenu vodu, ali nije zatvarala velike plave oči kad joj je tehničar stavio malene slušalice u uši i pustio jedan ton dužeg trajanja. Pužnica bi rezonancijom trebala vratiti ton nazad u slušalice, ali aparat nije ništa zabilježio.

Mnogo novorođenčadi ne prođe ovaj prvi test, rekao je tehničar El-linim roditeljima, Christini i Derek-u. Djetetov plač može utjecati na test ili problem može biti u tome što se u ušima nakupila tekućina.

Nakon tri tjedna, kada je trebalo ponoviti pregled kod audiologa, Derek, po zanimanju nadzornik gradilišta, već se bio vratio na posao. Christine mu je rekla da ne mora uzimati dopust. Ona nije bila zabrinuta. Kako bi bila sigurna da će Ellie spavati tijekom pregleda, nije ju dojila sve do zakazanog pregleda. Urlici gladne Ellie odzvanjali su hodnicima dok je Christine trčala po Centru za rehabilitaciju Braintree u predgrađu Bostona, tražeći sobu za provođenje testiranja.

Tek kad ju je našla, nahranila je Ellie koja je isti čas zaspala. Medicinska sestra joj je testirala unutarnje uho i snimila aktivnost mozga.

Audiologinja je tek nakon dva sata, koliko je trajao pregled, napustila sobu. Kada se vratila, sa sobom je nosila debeli snop papira i letaka. „Vaša kći ima jako oštećenje sluha”, rekla je Christini. Običan razgovor odvija se unutar 60 decibela, a testovi su otkrili da Ellie ne može čuti ništa ispod 120 decibela. Kroz njezine uši, pucaj iz pištolja bio bi samo šapat.

„Jedino što sam u tom trenutku pomislila bilo je da nikada neću moći odvesti svoju kćer na koncert Air Supplyja”, kaže mi Christine, dok sjeda u naslonjač u svom dnevnom boravku u Braintreeju. „Bože, zbilja volim groznu muziku.” Christine, rođena Njujorčanka od 37 godina koja za sebe kaže da je “opaki tip”, brzo govori i puno se smije. Naslijedila je ljubav prema tom australskom soft-rock bendu od svoje majke. Kada je bila u četvrtom mjesecu trudnoće s Ellie, napravila je kričasto žuti poster za svoju kćer na koji su se potpisali pripadnici tog benda. Na njemu je pisalo “Tri generacije obožavatelja Air Supplyja su tu”.

Biti roditelj znači svakodnevno donositi velike odluke. Ali za vrijeme prve godine Ellienog života, dok su ostali roditelji pomagali svojoj djeci da hodaju i govore,

Christine i Derek su bili prisiljeni razmišljati o nečemu za što ostali roditelji ne moraju niti znati da postoji. Morali su odlučiti kojoj će kulturi pripadati njihova kći. Ellie se može pridružiti njihovom čujućem svijetu ako dobije umjetnu pužnicu. Ali umjetne pužnice nisu savršene. Razumijevanje svakodnevnog razgovora može biti otežano, između ostalog zbog pozadinske buke. Štoviše, neki će reći da kohlearni implantat može izolirati Ellie od zajednice koja je njezino pravo stečeno rođenjem: od svijeta Gluhih, u kojemu je gluhoća dio identiteta koji se slavi, a ne invalidnost koja bi se trebala liječiti. Derek kaže: „Kako ćete reći da je bila u redu onakva kakva se rodila kada prvo što napravite je to da ju promijenite?”

Zapravo, odluke Reidovih zadiru još dublje od toga, čak dublje od onoga što su spremni spoznati. Vrlo je malo čujućih osoba svjesno živosti i dubine kulture Gluhih. To je svijet s vlastitim pravilima. Postoji mnogo različitih znakovnih jezika koji su bogati i istančani kao bilo koji govorni jezik. Kao svaka kultura i ova ima svoje shvaćanje povijesti.

Postoje Gluhe glumačke družine, Gluhi filmski festivali, Gluhi komičari. Ne radi se o vjernim kopijama čujućih verzija, gdje bi znakovni jezik samo bio zamjena za govor. Zajedničko iskustvo gluhoće i fizička priroda znaka čine Gluhe umjetnike značajnima na način koji većina čujućih osoba ne može shvatiti.

Preko 90 posto gluhe djece rađa se čujućim roditeljima tako da ta kultura nije nasljedna. Ona se otkriva pomoću mentora i vršnjaka. Kohle-

arni implantat, koji pomaže gluhom djetetu čuti, čini otkrivanje te kulture manje vjerojatnim. Zbog toga je mnogim Gluhim osobama svako dijete koje dobije umjetnu pužnicu osoba ukradena njihovoj kulturi. Neki nazivaju taj proces kulturnim genocidom. Zbog toga je odluka roditelja male Ellie bila temeljna i bitna. Samim time što rade što i svi ostali roditelji – vole svoje dijete i bore se za ono što je najbolje za nju – morali su odlučiti hoće li pridonijeti kraju jedne kulture.

Ako se i napravi takva spona, izgovor jedne trećine govornog engleskog jezika ne može se prepoznati na ustima i usnama. (Pogledajte se u ogledalo i pokušajte uočiti razliku između riječi kao što su “pat” i “bat” ili “to” i “do”).

Znakovni jezik nema pisani oblik, tako da je većina povijesti gluhih osoba nestala. Kada se povijest počela bilježiti, rijetko su bili uključeni glasovi gluhih osoba. Ono malo izvještaja što

Charles-Michele de l'Épée

tih škola pokrenuo je u Francuskoj Charles-Michele de l'Épée, čujuć opat koji je slučajno upoznao gluhe sestre i naučio osnove znakovnog jezika kako bi mogao razgovarati s njima. Gluhi duboko poštuju opata, i do nedavno su govorili o njemu služeći se epskim izrazima. Carol Padden, lingvistica sa Sveučilišta San Diego u Kaliforniji, prepričava jednu od verzija koju je čula: „Opat de l'Épée dugo je pješačio kroz mrklu noć. Tražio je mjesto na kojem bi prespavao i odmorio se, ali ga nikako nije mogao pronaći, sve dok u daljini nije ugledao osvijetljeni prozor jedne kuće.”

De l'Épée je naišao na kuću u kojoj su živjele dvije mlade žene, koje nisu govorile. Tek nakon što se pojavila njihova majka i objasnila de l'Épéeu da su one gluhe, shvatio je zašto ne govore. U tom trenutku mu je postalo jasno što je njegova životna zadaća: pomoć gluhim osobama. „Priča o opatu de l'Épéeu skoro uvijek služi kao uvod u službene događaje u gluhim krugovima”, napisala je Padden.

Možda cijela ta priča u potpunosti ne odgovara istini, ali poštovanje prema opatu de l'Épéeu je opravdano jer je pariška škola koju je on

Zvučni valovi prolaze kroz vanjsko i srednje uho te ulaze u spiralnu komoru punu tekućine. To je pužnica. Trideset tisuća stanica koje izgledaju kao vlasi kose tvore membranu koja se proteže do centra komore. To su mini-jaturni strojevi koji pretvaraju zvukove u električne signale koji zatim putuju slušnim živcem do mozga. Kod većine gluhih i nagluhih osoba ove stanice što nalikuju kosi su oštećene ili ih nema.

Za djecu koja su rođena potpuno gluha ili za one koji su izgubili sluh prije nego su progovorili, izgledi da će naučiti dobro govoriti nisu veliki. I čitanje s usana je obeshrabrujuće: ako nikad niste čuli, nemate mentalni zvuk koji biste povezali s pokretima usana.

postoji uglavnom su napisali filozofi, pjesnici i umjetnici koji su se družili s gluhim osobama i koji su, riječima jednog Gluhog stručnjaka, “razmišljali” o “tom drugačijem načinu bivanja na svijetu”. Aristotel je vjerovao da je “sluh osjećaj zvuka, a zvuk je nositelj misli; dakle, slijepi su inteligentniji od gluhonijemih”. U Starom zavjetu savjetuje se suosjećajnost prema onima koji ne čuju, ali isto se ne može reći za rane kršćane. U Pavlovoj poslanici Rimljanima piše: „Vjera dolazi slušanjem, i to slušanjem Božje riječi.” Po tome gluha osoba ne bi mogla biti vjernik.

Charles-Michele de l'Épée Glasovi gluhih počeli su se čuti tek u osamnaestom stoljeću osnivanjem škola za gluhe. Najpoznatiju od

osnovao bila katalizator edukacije gluhih osoba. Godine 1817. Laurence Clerc, jedan od najistaknutijih učenika te škole, i Thomas Hopkins Gallaudet, čujućí ameríčki učenjak koji se zanimao za gluhe, osnovali su ustanovu koju danas poznajemo kao Ameríčku školu za gluhe u Hartfordu u državi Connecticut. Tamo je rođen moderni ameríčki znakovni jezik.

Škole za gluhe su se nakon toga namnožile, svaka sa svojim osobnostima, obíčajima i dijalektom. Baš kao što čujuće osobe kada upoznaju nove ljude kažu odakle su, tako su Gluhe osobe počele uključivati u razgovor i informaciju o tome gdje su se školovale.

Unatoč svemu tome, prihvaćanje znakovnog jezika nije bilo sveobuhvatno. Profesori u Školi za gluhe Clarke u Northamptonu, u državi Massachusetts, zabranili su znakovni jezik te su pokušali polaznike podučavati govoru. Nadovezali su se na Alexandera Grahama Bella, čovjeka poznatog po tome da je izumio telefon, ali u Gluhoj zajednici ozloglašena zbog toga što se grozio znakovnog jezika. Bell je vjerovao da znakovni jezik onemogućuje gluhima da se uklupe u društvo.

Na takvo razmišljanje potaklo ga je vlastito iskustvo. Njegova

je žena bila gluha, a njegova majka je bila izgubila sluh još kao dijete. Bell je mislio da ako se gluhoj djeci oteža međusobno sporazumijevanje, neće se moći udruživati, pa je manje vjerojatno da će se roditi još gluhe djece.

Najvažnija bitka u ratu između dva pristupa – onih koji zagovaraju govor i onih koji zagovaraju znakovni jezik – odvijala se godine 1880. kada su se gluhi profesori iz cijelog svijeta skupili u Milanu, u Italiji, gdje se održavao Drugi internacionalni kongres o edukaciji gluhih. Na taj kongres bio je pozvan jedan jedini gluhi delegat, a većina delegata podržavala je podučavanje govora.

Sudionici kongresa su se složili oko toga da “se ne može osporiti superiornost govora nad znakovima kada se govori o socijalizaciji gluhonijemih” i glasali su za govornu metodu. Gluhi ljudi danas smatraju da je ta konferencija najtužniji trenutak njihove povijesti, događaj koji je kao posljedicu imao zatvaranje škola po cijelom svijetu, a znakovni jezik je protjeran u podzemlje.

Mračno doba trajalo je sve do sedamdesetih godina prošlog stoljeća kada je William Stokoe, učitelj na školi Gallaudet, raskrinkao one koji su razmišljali o ameríckom znakovnom jeziku kao o nekoj vrsti pidžinskog engleskog. Kasnije su drugi ljudi dokazali da je ameríčki znakovni jezik drugačiji od govornog engleskog jezika te da ima vlastitu gramatiku i sintaksu.

Počelo se govoriti o Gluhoj kulturi pisanoj s velikim G kako bi se napravila razlika između kulture i stanja. Ta se kultura polagano počela širiti čujućim svijetom. Nacionalno kazalište Gluhih svojim

je gostovanjima pridonijelo popularizaciji znakovnog jezika. Gluha glumica Linda Bove bila je članica tog teatra prije no što je prešla u televizijsku emisiju za djecu Ulica Sezam, preko kojeg je generacijama djece približila znakovni jezik i spoznaju da gluhoću treba slaviti.

Odrasli su se upoznali s Gluhom kulturom preko filma iz 1986. godine ‘Djeca manjeg boga’ u kojemu je gluha glumica Marlee Matlin glumila bivšu učenicu Škole za gluhe koja dobiva posao domara u istoj toj školi. Svidi joj se čujućí učitelj govora, kojeg je igrao William Hurt, koji ju pak bezuspješno pokušava navesti da progovori i da se prestane služiti znakovnim jezikom.

Na kraju, Hurt mora prihvatiti Matlin onakvu kakva je: lijepa i ponosna gluha žena. Taj film je donio Matlin Oscara za najbolju glumicu i osvijestilo milijune ljudi o Gluhoj kulturi i zajednici. „Tema je nova i zahtjevna, zanimalo me sve što mi je film mogao reći o gluhoći”, napisao je kritičar Roger Ebert. (Oko tog filma su emocije još uzburkane. Mnogi Gluhi su zamjerali Matlin, koja nije apsolutno gluha već ima mali ostatak sluha, što je govorila kada se iduće godine vratila na dodjelu Oscara kako bi uručila jednu nagradu).

Ironično je da se istovremeno s procvatom Pokreta za građanska prava Gluhih, čije je temeljno razmišljanje da gluhe ljude ne treba liječiti od gluhoće, pojavilo nešto što je točno to, lijek. Godine 1984.

američka Agencija za hranu i lijekove odobrila je upotrebu umjetnih pužnica. Ta naprava se sastoji od dva dijela. Prvi dio je malo računalo u obliku slušnog pomagala koje se nosi na uhu i digitalizira zvukove.

Digitalizirani zvuk se zatim pomoću radiosignala šalje u elektrode koje su postavljene u pužnici, a one aktiviraju slušni živac. Prvotno su ti implantati bili namijenjeni samo odraslim osobama. Onda se počelo razmišljati da kada bi djeca dobila implantat malo prije no što bi i inače započela govoriti, dijelovi njihova mozga u kojemu se obrađuju zvukovi razvijali bi se isto kao i kod druge djece. Možda bi mogli naučiti slušati i govoriti.

Da razjasnimo: kohlearni implantat ne popravljajući biologiju uha. To je proteza. Ljudi s umjetnim pužnicama ne mogu čuti kao čujuć ljudi. Korisnici maknu vanjski dio kada idu spavati i kada se tuširaju, a i baterije se istroše. Kada je vanjski dio isključen ili su baterije istrošene, korisnik je opet gluh.

Tjedan dana nakon Elliene dijagnoze, Christine je pretraživala internet, učila o gluhoći, tražila škole i na kraju je naišla na Centar za učenje za Gluhe, školu u obližnjem Framinghamu. U toj školi smatraju da gluha djeca trebaju naučiti znakovni jezik kao svoj materinski jezik, a čitati i pisati engleski kao drugi jezik. Baš kao i mnogi u gluhom svijetu, Centar za učenje ne misli da je govor temelj na kojem treba graditi. Reidovi su bili očarani. „Nitko nam nije rekao: 'Oh, vaša beba je gluha, baš nam je žao'”, kaže Christine. „Nisu pokušavali popraviti moje dijete.”

Sa znakovnim jezikom Ellie bi imala pristup Gluhoj kulturi. Većina gluhih osoba voli znakovni jezik. Vole njegov ritam, upotrebu

izraza lica, njegovo oslanjanje na trodimenzionalni prostor. To je nešto što čujuć ljudi teško mogu shvatiti. Neki gluhi koji su otkrili znakovni jezik kao odrasle osobe kažu da im je on omogućio jednu vrstu duhovnog buđenja.

Ash Arp, gluha osoba iz Arizone koja je odgajana u govoru, a umjetne pužnice je dobila kao mlada odrasla osoba nije znala znakovni jezik sve do svoje sedamnaeste godine. Na svom je blogu napisala: „Prije no što sam naučila znakovni jezik i postala dio Gluhe zajednice imala sam osjećaj da živim u nekom starom stranom filmu gdje ništa nije jasno, u kojem sam bila sama, bez prijatelja, bez pravog razumijevanja.

kada to nije išlo bez prepreka, nikada nisam mogla razumjeti što se točno govori. Nakon što sam naučila američki znakovni jezik i postala dio Gluhe zajednice, moj svijet je odjednom postao obojen, živahan, shvaćanje je teklo bez prepreka, ideje su počele navirati.”

Reidovi su se osjetili osnaženima nakon što su upisali Ellie u Centar za učenje gluhih. U okruženju gluhe djece i gluhih edukatora Ellien tzv. invaliditet je nestao. Počeli su razmišljati o tome je li umjetna pužnica vrijedna truda. Zašto jednostavno ne prihvatiti Ellien gluhi identitet?

Reidovi su spoznali da pred njima stoji mnogo bolnog kolebanja. Prihvatanje Ellienog identiteta kao gluhe osobe može značiti da će se oni udaljiti od nje zbog toga što su rijetki oni koji tečno mogu govoriti znakovni jezik a da su ga naučili kao odrasle osobe. Barbara Hermann, audiolog iz Ambulante za oči i uši u Massachusettsu, obiteljima s kojima radi govori da odrasle osobe koje uče drugi jezik

Mogla sam shvatiti poneku riječ tu i tamo, mogla sam shvatiti neke jednostavne stvari, ali ni-

obično stignu do srednje razine. Zbog toga roditelji koji omogućе svom djetetu pristup Gluhoj kulturi preuzimaju ogroman rizik: ako se njihova upotreba znakovnog jezika ne poboljša, neće moći govoriti jezik u kojemu se njihovo dijete osjeća najugodnije.

I bez implantata Ellie bi morala naučiti pisati i čitati engleski jezik koji nikada ne bi čula. Učenje joj ne bi mogle olakšati brojalice ili zvuk riječi. Štoviše, struktura znakovnog jezika uopće ne sliči pisanom i govornom jeziku. Zbog toga se Christine i Derek boje da niti jedna škola neće naučiti Ellie vještine s kojima bi se mogla natjecati za posao. Podatci potvrđuju njihovo razmišljanje: prosječna odrasla gluha osoba čita na nivou djeteta od devet godina, a matematičke vještine su samo za koju godinu naprednije. Christine je također čula priče o gluhim odraslim osobama koje bez obzira na vještine i inteligenciju teško dolaze do zaposlenja u svijetu čujućih. „Shvatila sam da će bez obzira na to koliko je inteligentno ili koliko je dobro u poslu

koje radi moje dijete uvijek ovisiti o nečijoj milosti i nemilosti.”

Zapravo, Reidovi su drugačiji od ostalih po tome što im je bilo stalo do Gluhe kulture kada su razmišljali o umjetnim pužnicama. Kada je Ellie bila stara deset mjeseci,

Reidovi su se pridružili grupi potpore sastavljene od gluhih i čujućih roditelja. Svi roditelji koji čuju su odlučili da će im djeca dobiti umjetnu pužnicu, dok su svi gluhi roditelji odlučili da im djeca neće dobiti umjetnu pužnicu. „Gluhe osobe su ostale pri svome, a čujuće osobe pri svome”, kaže Christine. „Derek i ja smo bili u sredini.” Christine je zamolila centar da ih spoji sa čujućim roditeljima gluhe djece koji su se odrekli implantata. Škola nije našla nikoga.

Za ljude Gluhog svijeta, od kojih su mnogi rođeni bez sluha, samo postojanje kohlearnog implantata označava da je gluhoj osobi potreban popravak. To nije točna pretpostavka. Godine 1993., kada je ta tehnologija još bila u povojima, novinar Edward Dolnick objasnio je čujućoj javnosti za što se zalažu Gluhi u članku koji je objavljen u časopisu *Athlantic Monthly* pod naslovom “Gluhoća kao kultura”. Dolnick je citirao

časopis *Deaf Life*: „Implatat je krajnja invazija uha, krajnje nijekanje gluhoće, krajnje odbijanje da se gluhoj djeci omogućí da budu Gluha.” S tog stanovišta, dozvoliti stavljanje implantata maloj Ellie bio bi strašan zločin.

Diskriminacija gluhih osoba se naziva “audizam”. Kada sam pitao članove grupe Amerika bez audizma što oni misle o “liječenju” gluhoće, oni su rekli da je to jednako liječenju od crnoće ili ženskosti ili homoseksualizma. Na to sam ja rekao da je teško da se gluhoća može usporediti s time jer je gluhoća nedostatak ključnog osjetila. Karen Christie, jedna od osnivačica grupe, odbacila je takvo mišljenje: „Ljudi nemaju nedostatak bjeline”, napisala mi je preko Skypea. „Ja sam žena, ali nemam nedostatak penisa.”

Od vremena kad je Dolnick pisao članak, cijela je jedna generacija djece odrasla. Otprilike polovica njih odlučila se na ugradnju umjetne pužnice, barem u Sjedinjenim Američkim Državama. Sve bolji testovi za novorođenčad omogućavaju da nedostatak sluha bude dijagnosticiran u roku od nekoliko tjedana ili mjeseci od rođenja, tako da djeca mogu dobiti implantat puno ranije.

U Nizozemskoj ili Njemačkoj, gdje cijenu implantata za djecu pokriva država, postotak primatelja je skoro 100 posto. (Većina glavnih osiguravajućih kuća u Sjedinjenim Državama pokriva barem dio cijene implantata.) I dok su valjane statistike rijetke, stručnjaci kažu da

čak i kulturno Gluhe odrasle osobe, iste one koje su možda prije dvadeset godina odbijale implantate, sad svojoj gluhoj djeci daju ugraditi implantat, a ponekada i sebi.

određena doza neugode u gluhoj zajednici u vezi umjetne pužnice i ja mislim da je to vjerojatni razlog za njihovo odbijanje intervjuu”, napisao mi je O’Dell u e-pošti.

Ovakve “miješane” obitelji uglavnom žele ostati anonimne. Prije nekoliko mjeseci, zamolio sam Jonathana O’Della, specijalista pri Komisiji za gluhe i nagluhe u Massachusettsu, da me poveže s nekim od Gluhih roditelja koji su dali da im djeca dobiju implantat. On je kontaktirao nekoliko obitelji, ali nitko se nije želio odazvati. „Moraš znati da postoji

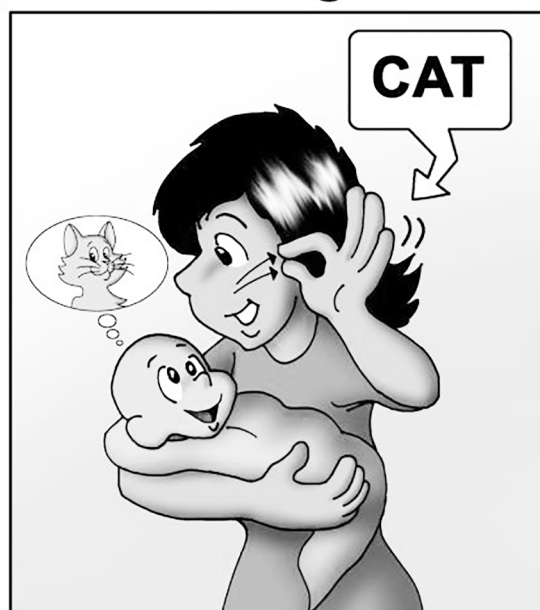
To ustezanje od intervjuu navelo je mnoge u Gluhoj zajednici da zaključe kako dobar gluhi roditelj koji voli svoje dijete nikada neće dati da mu ugrade umjetnu pužnicu jer to vide kao vrstu zlostavljanja usporedivu s operacijom koja bi dijete homoseksualne orijentacije napravilo heteroseksualnim. Rezultat je taj da osobe unutar usko povezane

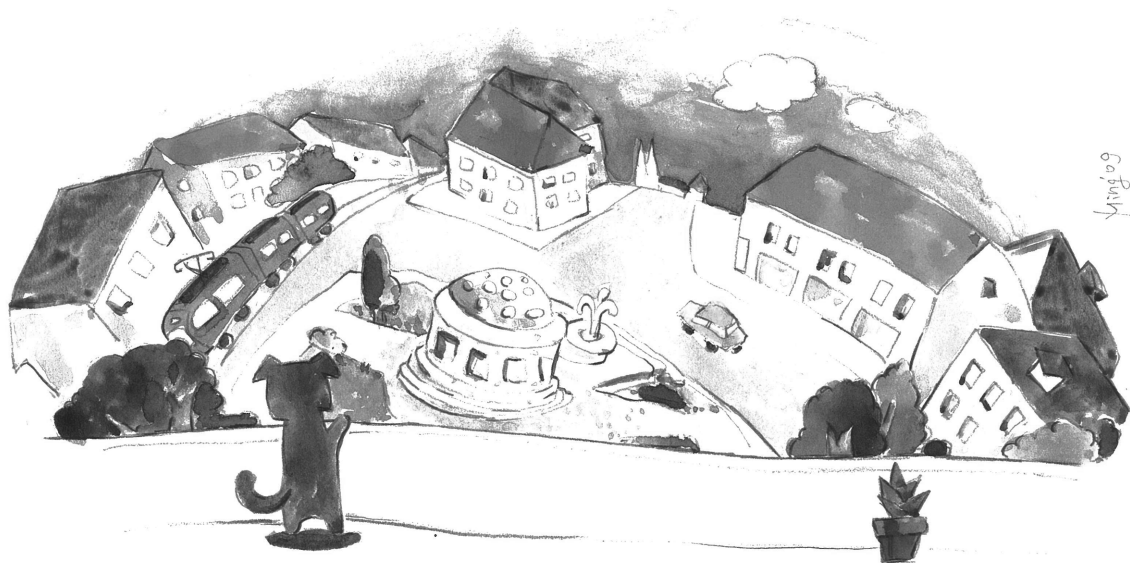
gluhe zajednice rijetko susreću te “izdajničke” Gluhe roditelje, a još rijede diskutiraju s njima.

Taj razdor proizlazi iz dvostrukog statusa gluhoće: i invalidnosti i etniciteta, kaže Trevor Johnston, ekspert za lingvistiku znakovnog jezika Sveučilišta Macquarie u Sydneyju, Australiji. Johnston čuje, ali je odrastao s gluhim roditeljima i mnogo gluhe rodbine. „Gubitak nekih gluhih zajednica i njihovih znakovnih jezika bio bi kulturalna i lingvistička tragedija”, napisao je u eseju iz 2005. godine.

Ali kada je odvagnuo tu tragediju s prirodom gluhoće, došao je do zaključka s kojim bi se većina ljudi izvan Gluhe zajednice vjerojatno složila: „Ja prvi ne bih mogao garantirati nastavak kulture i jezika koji se temelji na invaliditetu.”

Nastavlja se u sljedećem broju

Nastavlja se...